Evaluatie regeling bewonersinitiatieven 2022

Onderzoek en Business Intelligence

Gemeente Rotterdam

Wie zijn wij?

Onderzoek en Business Intelligence
is een afdeling binnen de gemeente Rotterdam.

De afdeling verzamelt informatie en doet onderzoek voor het maken en uitvoeren van beleid door de gemeente Rotterdam. Het onderzoek gaat over onderwerpen als gezondheid, zorg, onderwijs, re-integratie, demografie, ruimtelijke ordening en veiligheid. Soms is de gemeentelijke organisatie het onderwerp, vaker gaat het over de stad en haar bewoners. Het doel is steeds om met deze verzamelde kennis het beleid en de bedrijfsvoering van de gemeente te verbeteren.

Auteurs

Susan Brand

Anne Hoekstra

Lieneke Glas

Laura Hoekstra

Alex Hekelaar

Colofon

Gemeente Rotterdam, afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI)

Datum: 20 maart 2023
Projectnummer: 8291
Vragen: onderzoek@rotterdam.nl
Meer informatie: onderzoek010.nl
Afbeeldingen Claire Droppert (voorblad), Arnoud Verhey (pag. 15, 29, 46), Rhalda Jansen (pag. 22), Joep Boute (pag. 34, 42) Netty van Veelen (pag. 5)

Gemeente Rotterdam

Samenvatting

In het kader van Wijk aan Zet is besloten dat vanaf 17 maart 2022 bewoners in Rotterdam mogen stemmen over het verdelen van de subsidies voor de bewonersinitiatieven. In de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 wordt er onderscheid gemaakt tussen 'kleine initiatieven[1]', die worden beoordeeld door de wijkmanager, en 'grote initiatieven[2]', waarop bewoners kunnen stemmen. Het doel van dit onderzoek is om de ervaringen van verschillende stakeholders (initiatiefnemers, wijkraadsleden, Opzoomer Mee, wijknetwerkers en wijkmanagers) in kaart te brengen, zodat de huidige regeling bewonersinitiatieven indien wenselijk kan worden aangepast in lijn met het programma Wijk aan Zet.

Er is gekozen voor een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek om zowel feitelijkheden over het aantal en de soort ingediende initiatieven als ervaringen van initiatiefnemers en andere stakeholders met de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 in kaart te brengen. Uit de cijfers blijkt dat met de invoering van de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 meer 'kleine initiatieven' worden ingediend en minder 'grote initiatieven'. Uit de ervaringen van de verschillende respondenten komt naar voren dat zij het eens zijn over het feit dat het stemmen beter kan worden afgeschaft. Bovendien vinden zij het positief dat de snelheid van het afhandelingsproces bij kleine initiatieven is toegenomen. Minder consensus bestaat er over de vraag wie de doelgroep is van de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 en hoe uniform de regeling zou moeten zijn. Voor initiatiefnemers die voor het eerst een initiatief indienen blijkt de regeling bovendien onvoldoende toegankelijk. Zij weten niet altijd dat de regeling bestaat, worstelen met de huidige bureaucratie en digitale systemen en missen een locatie in de wijk waar zij initiatieven kunnen uitvoeren.

Het wordt duidelijk dat ervaringen van individuen met zowel de 'oude' subsidieregeling als met de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 verschillen en variëren van heel positief tot heel negatief. Dit onderzoek biedt in die zin geen 'absolute oplossingen', maar brengt wel discussiepunten in kaart die kunnen worden meegenomen bij het ontwerpen van een toekomstige regeling.

[1] Initiatieven tot en met 2500 euro
[2] Initiatieven boven de 2500 euro

Inhoud

1 Inleiding 6

1.1 Aanleiding 6

2 Opzet van dit rapport 11

2.1 Doel- en vraagstelling 11

2.2 Methode 11

2.3 Onderzoeksetting 12

3 Kwantitatief deel 16

3.1 Aangemaakte initiatieven 16

3.2 Ingetrokken initiatieven 16

3.3 Beoordeelde initiatieven 17

3.4 Afgewezen initiatieven 18

3.5 Toegekende initiatieven 19

3.6 Conclusie 20

4 Inleiding van de kwalitatieve onderzoeksresultaten 21

5 Ervaringen met de oude regeling 23

5.1 Positieve ervaringen met de oude regeling 23

5.2 Negatieve ervaringen met de oude regeling 24

6 Ervaringen met de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 26

6.1 Kleine initiatieven 26

6.2 Grote initiatieven 27

6.3 Overige knelpunten in de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 29

7 Wat wil de initiatiefnemer? 32

7.1 Behoefte aan betrokkenheid 32

7.2 Drempels bij het indienen 32

7.3 Drempels voor 'nieuwe' initiatiefnemers 33

8 Discussiepunten bij het ontwerpen van een subsidieregeling bewonersinitiatieven 35

8.1 Wat is de doelgroep voor de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022? 35

8.2 Wat is de rol van de wijkraad? 36

8.3 Wat is de rol van wijkmanagers en wijknetwerkers? 38

8.4 Hoe streng moeten we omgaan met geld? 39

9 Conclusie 41
10 Aanbevelingen voor de subsidieregeling bewonersinitiatieven 43
Bijlage A 47
Bijlage B 48
Bijlage C 49

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In het kader van Wijk aan Zet is besloten dat vanaf 17 maart 2022 bewoners mogen stemmen over het verdelen van de subsidies voor de bewonersinitiatieven[3]. Onder een bewonersinitiatief verstaat de gemeente Rotterdam: 'vrijwillig ondernomen activiteiten van bewoners om de sociale samenhang en leefbaarheid in de wijk te vergroten[4]'. In de uitwerking van het raadsbesluit Wijk aan Zet worden door de gemeente twee typen bewonersinitiatieven onderscheiden. Op deze manier wil de gemeente recht doen aan de verschillen in aard, omvang en effect van bewonersinitiatieven.

Het eerste type initiatieven dat de gemeente benoemt zijn kleinschalige initiatieven waarbij het niet wenselijk wordt geacht dat een hele wijk stemt. Het gaat hierbij om kleinschalige initiatieven die vaak in één of enkele straten worden georganiseerd en die om een snelle afhandeling vragen. Bij deze kleinschalige initiatieven wordt door de wijkmanager, ondersteund door een wijknetwerker, bepaald of een initiatief subsidie krijgt of niet. Deze toetst de initiatieven aan de door de gemeente opgestelde algemene kaders, aan het vastgestelde Wijkakkoord en aan de vraag of het initiatief uitvoerbaar is. Het Wijkakkoord is op dit moment nog niet beschikbaar omdat zij pas in het voorjaar 2023 wordt vastgesteld door de gemeenteraad op advies van de Wijkraad. Tot op heden was het daarom niet mogelijk om deze check uit te voeren. Het idee is dat kleinschalige initiatieven via deze procedure binnen enkele weken subsidie kunnen krijgen. Als norm voor de kleinschalige initiatieven is door de gemeente een maximumbedrag van 2500 euro vastgesteld.

Het tweede type initiatieven dat subsidie kan krijgen zijn bewonersinitiatieven die een substantieel aantal bewoners in een wijk kunnen bereiken (grote initiatieven). Voor deze initiatieven krijgen alle bewoners van twaalf jaar en ouder in de betreffende wijk de kans om te stemmen op de initiatieven van hun voorkeur. Voordat er gestemd kan worden toetst ook hier de wijkmanager de initiatieven aan de door de gemeente opgestelde algemene kaders, aan het vastgestelde Wijkakkoord en aan de vraag of het initiatief uitvoerbaar is. Ter controle wordt de lijst van initiatieven waarop gestemd kan worden voorgelegd aan de wijkraad die iedere stemronde een check uitvoert of de initiatieven niet tegen het Wijkakkoord ingaan[5]. Hierna worden de initiatieven gepubliceerd op de website MijnRotterdam[6] en kunnen wijkbewoners stemmen. De ingediende subsidieaanvragen liggen tussen de 2.500 en 20.000 euro. Er is gekozen voor deze grenswaarde, omdat hogere subsidieaanvragen te ver af staan van dat waar de initiatieven voor bedoeld zijn; 'voor en door de bewoners'. Als er sprake is van een initiatief dat meer dan 20.000 euro kost, wordt dit door de gemeente niet meer als een laagdrempelig bewonersinitiatief beschouwd, maar als een initiatief met een professioneel karakter, waarvoor (eventueel) andere subsidies kunnen worden aangevraagd.

Naast de twee genoemde typen initiatieven is per wijk ook nog budget gereserveerd voor een aantal jaarlijks terugkerende lokale initiatieven (zoals bijvoorbeeld de sinterklaasviering, 4 en 5 mei en lokale kranten). Dit type initiatieven is in deze evaluatie niet specifiek onderzocht.

---

[3] Collegebrief bewonersinitiatieven 18 januari 2022, 22bb173. Gemeente Rotterdam.
[4] Collegebrief bewonersinitiatieven 18 januari 2022, 22bb173. Gemeente Rotterdam.
[5] Het Wijkakkoord is op dit moment nog niet beschikbaar omdat zij pas in het voorjaar van 2023 wordt vastgesteld door de betreffende wijkraad. Tot op heden was het niet mogelijk om deze check uit te voeren
[6] https://mijn.rotterdam.nl/

Wijk aan Zet
Het stemmen op initiatieven via de website Mijn.Rotterdam of via een formulier past binnen het gemeentelijke programma Wijk aan Zet[7]. De gedachte achter Wijk aan Zet is dat meer Rotterdammers invloed krijgen op wat er gebeurt in hun wijk. Via 39 gekozen wijkraden mogen bewoners samen met de partnerorganisaties in de wijk via een wijkakkoord meedenken en meeslissen over wat een wijk nodig heeft.

Binnen Wijk aan Zet is het de bedoeling dat de gemeentelijke organisatie de samenwerking tussen gemeente en wijk anders gaat vormgeven. Wijkraden krijgen vanuit de gemeente de juiste ondersteuning en wijkmanagers krijgen een stevigere positie binnen de organisatie. Daarnaast worden er wijkhubs geopend waar burgers uit de wijk kunnen binnenkomen met problemen en waar de gemeente, burgers en andere organisaties kunnen samenwerken. Verder wordt het voor bewoners makkelijker om subsidie aan te vragen voor een initiatief doordat verschillende gemeentelijke regelingen voor bewoners worden samengevoegd.

Eerdere pilot: stemmen op initiatieven
In het kader van Rotterdam Sterker Door Ideeën is in 2020 al geëxperimenteerd met het stemmen op bewonersinitiatieven in de Rotterdamse kleine kernen. Deze pilot met het stemmen was een pilot boven op de bestaande subsidieprocedure. Voor deze pilot is door de gemeente extra budget beschikbaar gesteld waardoor er in de pilotwijken destijds een grotere subsidiepot beschikbaar was voor bewonersinitiatieven. In 2022 is de bestaande subsidieprocedure vervangen door de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022.

Uit de evaluatie van de pilot door de gemeente Rotterdam[8] bleek dat in de wijken waar burgers online konden stemmen een nieuwe groep initiatiefnemers is aangesproken en burgers waardering hadden voor het transparante proces. Het voornaamste succes van deze proef was voor de gemeente dat burgers hun ideeën konden delen, konden stemmen, en dat er in de wijk draagvlak en enthousiasme werd gecreëerd bij bewoners nog voordat een plan werd uitgevoerd. Uit de pilot bleek dat het een uitdaging was om de doelgroep jongeren te betrekken en dat het noodzakelijk was om ook offline stemmen als mogelijkheid te behouden om een oudere groep bewoners te betrekken.

Natuurlijk moet er rekening mee gehouden worden dat het hier ging om een pilot en dat de kleine kernen wat betreft bevolkingssamenstelling en sociale dynamiek verschillen van de rest van Rotterdam. De voorwaarden voor het indienen van een initiatief verschilden bij de pilot ook ten opzichte van de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022. Zo mochten er tijdens de pilot alleen initiatieven tot 7500 euro worden ingediend en mochten burgers die niet woonachtig waren in pilotgebieden (en ook niet-Rotterdammers) toch stemmen. Ook is tijdens de evaluatie van de pilot alleen de 'extra pilot' geëvalueerd. Er is geëvalueerd hoe bewoners in de pilotwijken dachten over de mogelijkheid voor het stemmen op initiatieven, naast de bestaande initiatievenregeling. We weten niet hoe deze bewoners dachten over het vervangen van de reguliere subsidieprocedure door een stemming.

Andere rol voor de wijkraad
Eerder werden bewonerssubsidies op een andere wijze verstrekt aan initiatiefnemers. Er werd per jaar zo'n vier miljoen euro beschikbaar gesteld door de gemeente Rotterdam voor zo'n 2000 bewonersinitiatieven. Tot maart 2022 bepaalden gebiedscommies of bewonersinitiatieven subsidie kregen. Zij toetsten de initiatieven op een aantal criteria die van toepassing waren voor alle gebiedscommies in de stad (in een aantal Rotterdamse wijken die tussen 2018-2022 deelnamen aan de experimenten met wijkraden en de gelote

[7] https://www.rotterdam.nl/meedenken-doen/de-wijk-aan-zet/
[8] Evaluatie Digitaal Participatieplatform Kleine Kernen (2021). Rotterdam: Gemeente Rotterdam: sterkerdoor-ideeen.rotterdam.nl

wijkcomités beslisten deze inspraakorganen over de toezegging van deze subsidies). In de openbare vergaderingen werd er door de leden besloten of de bewonersinitiatieven aan de criteria voldeden en of zij subsidie kregen. Kritiek die op dit systeem werd geuit was dat sommige gebiedscommissieleden de behandeling van iets grotere aanvragen zouden misbruiken voor machtspolitiek[9]. Sommige initiatiefnemers kregen het gevoel dat zij voor een 'tribunaal' moesten verschijnen[10]. De Erasmus Universiteit raadde op basis van hun evaluatie[11] aan dat het wellicht beter zou zijn om de gebiedsorganen de kaders te laten stellen voor initiatieven, maar beslissingen over de te verstrekken subsidies over te laten aan ambtenaren.

Bij de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 is de taak van de wijkraden voornamelijk het enthousiasmeren en activeren van burgers om een initiatief te ontwikkelen en te gaan stemmen (op een initiatief in hun wijk). Daarnaast heeft de wijkraad een controlerende functie en kan zij via de wijkmanager ingrijpen als er signalen zijn dat de stemming (op initiatieven) niet zorgvuldig is verlopen. Vervolgens kan de wijkmanager een onderzoek instellen en de resultaten hieruit meenemen bij het toekennen van de subsidie.

De wijkmanager heeft bij de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 de verantwoordelijkheid gekregen voor het toekennen en de formele afhandeling van individuele aanvragen bij bewonersinitiatieven tot en met 2500 euro. De wijknetwerker is de contactpersoon voor bewoners. Samen met Opzoomer Mee verzorgt deze tijdens het hele proces de ondersteuning voor bewoners tijdens het indienen van een aanvraag en het indienen van een activiteitenplan.

Eerste en tweede stemronde

Het jaar 2022 werd door de gemeente beschouwd als een overgangsjaar. Tot en met 16 maart 2022 zijn de ingediende bewonersinitiatieven behandeld via het oude systeem. Vanaf 17 maart 2022 zijn de nieuwe regels en bijbehorende procedure van toepassing en zijn ook de subsidieplafonds bekend gemaakt. Waar mogelijk kan het subsidieplafond van 2500 euro later in het jaar worden aangepast. Het is nog niet duidelijk of 2500 euro een geschikt bedrag is voor initiatiefnemers om een verschil te maken tussen kleine en grote initiatieven. Ook is het niet duidelijk of de subsidieplafonds voor stemrondes voor de wijken voldoende volume hebben om Rotterdammers uit te nodigen een initiatief in te dienen en te gaan stemmen.

Bewoners kunnen op verschillende manieren hun stem uitbrengen. Zo kunnen zij via Mijn.Rotterdam een account aanmaken met behulp van een DigiD of met een e-mail en postcode. Een andere optie is om een stem fysiek uit te brengen en het stemformulier mee te geven aan de wijknetwerker, Opzoomer Mee of de Wijkhub of per post op te sturen.

Via verschillende communicatiemiddelen heeft de gemeente geprobeerd om burgers te stimuleren om te gaan stemmen. Dit heeft zij gedaan door een aantal toegankelijke teksten te publiceren op de websites van Mijn.Rotterdam en Opzoomer Mee. Ook zijn flyers ontwikkeld voor wijknetwerkers, Opzoomer Mee en professionals in de wijk, Huizen van de Wijk en Wijkhubs die aan bewoners mee konden worden gegeven. Er is daarbij ook bewust rekening gehouden met het feit dat sommige Rotterdammers geen gebruik willen of kunnen

[9] Engelbert, J. (2022). De belofte van E-democracy: platform MijnRotterdam pakt deel van de macht van wijkraden. Rotter-dam: Vers Beton. Serie over de nieuwe wijkraden. 16 maart 2022: https://www.versbeton.nl/2022/03/de-belofte-van-e-democracy-platform-mijnrotterdam-pakt-deel-van-de-macht-van-wijkraden/

[10] Engelbert, J. (2022). De belofte van E-democracy: platform MijnRotterdam pakt deel van de macht van wijkraden. Rot-ter-dam: Vers Beton. Serie over de nieuwe wijkraden. 16 maart 2022: https://www.versbeton.nl/2022/03/de-belofte-van-e-democracy-platform-mijnrotterdam-pakt-deel-van-de-macht-van-wijkraden/

[11] Van Buuren, A., Van Meerkerk, I., Schipper, K., Van Steen-bergen, F., & F. Al Faidi (2022). Sterker door strijd. De wijk, de stad en de Rotterdammer – vier jaar democratische innovatie in de Maasstad. Rotterdam: Erasmus School of Social and Behavioural Sciences &
Dutch Research Institute for Transition (DRIFT): https://www.eur.nl/essb/media/101667

maken van het platform Mijn.Rotterdam. Zowel het stemmen als het aanvragen van een bewonersinitiatief kan ook met een papieren formulier. Via de wijknetwerkers en Opzoomer Mee kunnen bewoners hier hulp bij krijgen. De gemeente heeft zich in haar communicatie naar bewoners toe niet specifiek gericht op de doelgroep kinderen en jongeren vanaf 12 jaar die ook mogen stemmen op bewonersinitiatieven in de wijk.

De eerste en tweede stemronde hebben plaatsgevonden van 1 tot en met 14 juni 2022 en van 1 tot en met 14 oktober 2022. Van de 39 wijken zijn er de eerste stemronde in negen geen bewonersinitiatieven ingediend (Carnisse-Zuiderpark, Heijplaat, Tarwewijk, Provenierswijk-Agniesebuurt, Oude Noorden, Hillegersberg, Ommoord, Nesselande en Oosterflank). Het is onduidelijk waarom in deze wijken geen bewonersinitiatieven zijn binnengekomen.

In vier wijken zijn tijdens de eerste ronde drie of minder bewonersinitiatieven ingediend. Omdat er niet genoeg initiatieven zijn ingediend om drie stemmen op uit te kunnen brengen heeft de werkgroep Bewonersinitiatieven besloten dat bewoners één stem in plaats van drie stemmen mochten uitbrengen. Doordat dit besluit niet in lijn was met de door het college vastgestelde 'Nadere regels bewonersinitiatieven' en dus niet rechtmatig was, is besloten om alle ingediende initiatieven te honoreren, om niemand te benadelen. Dit gold ook voor de zeven wijken waar de aangevraagde hoeveelheid subsidie hoger bleek te zijn dan het beschikbare budget. De gemeente zorgt ervoor dat ook hier alle initiatiefnemers subsidie krijgen. In de overige 23 wijken zijn er initiatieven ingediend maar was het aangevraagde bedrag lager dan het budget van de wijk.

Uit de eerste stemronde bleek dat een klein deel van de Rotterdammers zijn stem heeft uitgebracht. In totaal werden er in heel Rotterdam 1554 stemmen uitgebracht op 53 initiatieven. Omdat er in de gemeente Rotterdam 568.076 Rotterdammers van 12 jaar en ouder wonen (in 2022) betekent dit dat 0,27% van de Rotterdammers van 12 jaar en ouder heeft gestemd. In de tweede ronde zijn er in totaal 2711 stemmen uitgebracht en dat betekent dat in totaal 0,47% van de Rotterdammers van 12 jaar en ouder heeft gestemd.

Kritiek op de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022

Ondanks de positieve ervaring met de eerdere proef met online-stemmen op bewonersinitiatieven in de kleine kernen[12] is er ook kritiek op de huidige regeling. Verschillende burgers en andere betrokkenen hebben in 2022 kritiek geuit op de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 via ingezonden brieven en via het indienen van ongevraagde adviezen. Ook diverse media benoemen kritiek op de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 (onder andere Open Rotterdam[13] , Rijnmond[14] en Vers beton[15]). Een disclaimer hierbij is dat deze kritiekpunten signalen zijn die niet per definitie feitelijk zijn onderbouwd. Een overzicht van de genoemde kritiekpunten vanuit de media is opgenomen in bijlage 1.

Ook verschillende wijkraden (ingesteld per maart 2022) hebben brieven, mails en ingezonden stukken en verslagen van vergaderingen gestuurd naar de gemeente om hun onvrede over de subsidieregeling bewonersinitiatieven te uiten (onder andere de wijkraden, Agniesebuurt, Bergpolder, Blijdorp, Hoogvliet, Katendrecht, Liskwartier, Kralingseveer, Oosterflank, Oude Noorden,

[12] Evaluatie Digitaal Participatieplatform Kleine Kernen (2021). Rotterdam: Gemeente Rotterdam: sterkerdoor-ideeen.rotterdam.nl
[13] Open Rotterdam (2022). Nieuw systeem voor indienen bewonersinitiatieven zorgt voor frustratie bij wijkraden en bewoners. Rotterdam. 10 juni 2022: https://openrotterdam.nl/nieuw-systeem-voor-indienen-bewonersinitiatieven-zorgt-voor-frustratie-bij-wijkraden-en-bewoners/
[14] Rijnmond (2022). Foutje, bedankt: álle grote Rotterdamse krijgen subsidie na misser. Rotterdam. 24 juni 2022: https://www.rijnmond.nl/nieuws/1516790/foutje-bedankt-alle-grote-rotterdamse-bewonersinitiatieven-krijgen-subsidie-na-misser
[15] Engelbert, J. (2022). De belofte van E-democracy: platform MijnRotterdam pakt deel van de macht van wijkraden. Rotter-dam: Vers Beton. Serie over de nieuwe wijkraden. 16 maart 2022: https://www.versbeton.nl/2022/03/de-belofte-van-e-democracy-platform-mijnrotterdam-pakt-deel-van-de-macht-van-wijkraden/

Overschie, Pernis, Provenierswijk, Vreewijk, Zevenkamp en Wilhelminapier). Opnieuw geldt een disclaimer dat deze bezwaren en kritiekpunten signalen zijn die niet per definitie feitelijk zijn onderbouwd.

Evaluatie
Wethouder Robert Simons wil met een onderzoek de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 evalueren om deze indien wenselijk te kunnen bijstellen. Het onderzoek vormt een onderdeel van de evaluatie van Wijk aan Zet. Bij het evalueren van de regeling wil de gemeente verschillende stakeholders de gelegenheid geven om mee te denken over het verbeteren van het proces rondom de bewonersinitiatieven.

Inmiddels heeft het college besloten dat met ingang van 1 januari 2023 een aantal veranderingen worden doorgevoerd. Deze veranderingen zijn tevens besproken in de commissie Bestuur, Organisatie, Financiën en Veiligheid (BOFV). Zo wordt gestopt met het stemmen en is besloten dat alle ingediende kleine initiatieven tot en met € 2.500 voortaan ter informatie naar de wijkraden worden gestuurd. Vanaf 1 januari 2023 geeft de wijkraad bovendien bij iedere 'grote aanvraag' advies aan de wijkmanager en deze neemt vervolgens het besluit. Bij een eventueel verschil van mening kan daarbij de rayondirecteur worden ingeschakeld. Tot slot is besloten dat er sprake is van één subsidieplafond per wijk voor het hele jaar.

2 Opzet van dit rapport

2.1 Doel- en vraagstelling

Het doel van dit onderzoek is om de ervaringen van verschillende stakeholders (initiatiefnemers, wijkraadsleden, Opzoomer Mee, wijknetwerkers en wijkmanagers) in kaart te brengen zodat de huidige regeling bewonersinitiatieven indien wenselijk kan worden aangepast in lijn met het programma Wijk aan Zet. Met dit programma wil de gemeente Rotterdammers meer invloed geven in hun wijk.

Hoofdvraag
Hoe wordt de huidige regeling bewonersinitiatieven die in maart 2022 van start is gegaan door verschillende stakeholders ervaren en hoe zou deze indien wenselijk kunnen worden aangepast in lijn met het programma Wijk aan Zet?

Deelvragen

- Hoeveel kleine en grote initiatieven zijn er in 2022 via de oude subsidieregeling en de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 en via de oude regeling bewonersinitiatieven ingediend, in welke wijken en door welke groepen initiatiefnemers (bewoner, organisatie, sociaal ondernemer)? En hoe verhoudt dit zich tot het voorafgaande jaar of jaren? (Hoofdstuk 3)
- Hoe ervaren verschillende stakeholders (initiatiefnemers, wijkraadsleden, Opzoomer Mee, wijkmanagers en wijknetwerkers) de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 en welke positieve en negatieve aspecten zien zij? (Hoofdstuk 4 t/m 8)
- Is 2500 euro een geschikt bedrag voor initiatiefnemers om een verschil te maken tussen kleine en grote initiatieven? (Hoofdstuk 8)
- Aan welke praktische randvoorwaarden moet een regeling voor bewonersinitiatieven voldoen om het voor initiatiefnemers zo eenvoudig mogelijk te maken om een initiatief in te dienen? (Hoofdstuk 7 en 10)
- Indien er negatieve aspecten worden gezien, hoe zouden deze verbeterd kunnen worden? Welke aanbevelingen zien de verschillende stakeholders voor de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022? (Hoofdstuk 10)

2.2 Methode

Er is gekozen voor een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek om zowel feitelijkheden over het aantal en de soort ingediende initiatieven, als ervaringen van initiatiefnemers en andere stakeholders met de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 in kaart te brengen.

Kwantitatief onderzoek
Met behulp van databestanden aangeleverd door Opzoomer Mee is eerst gekeken hoeveel initiatieven er via de oude subsidieregeling en de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 zijn ingediend. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen initiatiefnemers die deelnamen aan de oude regeling, initiatiefnemers die deelnamen aan de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022, initiatiefnemers met een initiatief tot en met 2500 euro en initiatiefnemers met een initiatief boven de 2500 euro. Ook is er onderscheid gemaakt tussen verschillende doelgroepen die initiatieven indienen: bewoners, organisaties en sociale ondernemers.

Kwalitatief onderzoek
Ter verdieping zijn eerst verschillende documenten thematisch geanalyseerd. Via diverse ingezonden stukken (ingezonden brieven, mails et cetera) hebben verschillen wijkraden hun onvrede geuit over de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022. In deze stukken worden onder andere de ervaren problemen en oplossingen met de huidige regeling benoemd. Deze analyse is naast de collegebrief bewonersinitiatieven en input van de opdrachtgever gebruikt bij het formuleren van de onderwerpen voor de topiclijsten. Voor zowel de focusgroepen als het interview zijn er in dit

onderzoek per doelgroep afzonderlijke topiclijsten opgesteld. Deze topiclijsten fungeerden als leidraad voor de focusgroepen en het interview.

Focusgroepen zijn een geschikte methodiek om de positieve en negatieve ervaringen gezamenlijk uit te diepen en in gesprek te gaan over oplossingen. Juist in een groepsgesprek is ruimte voor interactie, kunnen deelnemers elkaar stimuleren en aanvullen en kan de onderzoeker toetsen of er consensus bestaat over een bepaald standpunt. Er is gekozen om te werken met 'homogene focusgroepen'. Dit vergroot de kans dat deelnemers zich vrij voelen om zich uit te spreken. Alle focusgroepen zijn gedaan door twee onderzoekers. Terwijl de ene onderzoeker de focusgroep leidde kon de andere onderzoeker aandacht besteden aan onder andere het tijdsmanagement, non-verbale signalen in de groep en de groepsdynamiek. De aanwezigheid van een tweede onderzoeker is een vorm van triangulatie en kan de kwaliteit van de resultaten verhogen. De 90 minuten durende focusgroepen met initiatiefnemers en wijkraadsleden vonden plaats tijdens de avonduren om de deelname zo groot mogelijk te houden. Naast de focusgroepen is ook één interview gedaan met twee medewerkers van Opzoomer Mee.

De focusgroepen en het interview zijn vervolgens getranscribeerd door een externe partij. Daarna zijn de transcripten door de onderzoekers geanalyseerd met het programma Atlas-TI. De transcripten zijn vervolgens via een inductieve inhoudsanalyse gecodeerd[16]. De uitgewerkte transcripties van de focusgroepen zijn geanonimiseerd waardoor het niet te achterhalen is welke respondent een bepaalde uitspraak heeft gedaan. Bij het interview met Opzoomer Mee is de anonimiteit echter niet te garanderen omdat het hier gaat om een kleine organisatie.

De niet-gemeentelijke medewerkers ontvingen voorafgaand aan het onderzoek een informatiebrief over het doel en de praktische gang van zaken van het onderzoek. Daarnaast tekenden zij vooraf een informed-consentformulier waarmee zij toestemming gaven voor hun deelname. Alle deelgenomen initiatiefnemers hebben als dank voor hun inbreng na afloop van de focusgroep een VVV-bon gekregen van 15 euro.

2.3 Onderzoeksetting

Initiatiefnemers

In het onderzoek spraken we met 19 initiatiefnemers van in totaal 17 verschillende initiatieven. We wilden door middel van vijf verschillende focusgroepen met de initiatiefnemers in gesprek gaan. We maakten bij de selectie onderscheid tussen initiatiefnemers uit de oude subsidieregeling en de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022, tussen initiatiefnemers die al vaker een initiatief hadden ingediend of dit voor de eerste keer deden en tussen kleine en grote initiatieven. Op deze manier wilden we onderzoeken of en welke verschillen er bestonden tussen de ervaringen van verschillende groepen initiatiefnemers. De nieuwe en meer ervaren initiatiefnemers zijn tijdens het onderzoek van elkaar gescheiden in twee groepen, omdat ervaringen met eerdere regelingen ervaringen sterk kunnen 'kleuren'.

De initiatiefnemers zijn per focusgroep geselecteerd via een steekproef uit de desbetreffende lijst met contactpersonen die door Opzoomer Mee is opgesteld. Er is geprobeerd om voor iedere focusgroep zowel individuele bewoners als respondenten gelinkt aan organisaties en sociale ondernemers te selecteren. Daarbij is ook rekening gehouden met het feit dat sommige initiatiefnemers in meerdere groepen vallen doordat zij bijvoorbeeld soms als bewoner een initiatief indienen en soms als contactpersoon van een organisatie of sociaal ondernemer.

In eerste instantie was het ook de bedoeling om een groep met initiatiefnemers te selecteren die

[16] Baarda, D.B., de Goede, M.P.M., & Teunissen, J. (2009). *Basisboek kwalitatief onderzoek: Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek.* Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.

voor het eerst een groot initiatief hadden ingediend (groep 5). Bij het nabellen van de geselecteerde initiatiefnemers van groep 5 bleek echter dat deze initiatiefnemers allemaal eerder een initiatief hadden ingediend. De verklaring hiervoor is enigszins logisch. Voor initiatiefnemers is het vaak een (te) grote stap om vanuit het 'niets' een groot initiatief in te dienen. In de regel begint men 'klein' en heeft men bij het indienen van grote initiatieven al meer ervaring. Om deze reden is focusgroep 5 in dit onderzoek vervallen.

In tabel 2.1 wordt een overzicht gegeven van de verschillende groepen initiatiefnemers die deelnamen aan dit onderzoek. In bijlage 2 wordt meer informatie gegeven over de 'soorten' initiatiefnemers, de wijken waar zij een initiatief hebben ingediend en het 'soort' initiatieven dat zij hebben ingediend. Het is niet vanzelfsprekend dat initiatiefnemers ook woonachtig zijn in de wijk waarin zij een initiatief hebben gediend. Er bestaan namelijk ook voorbeelden van initiatiefnemers die hun initiatief indienen in meerdere wijken en/of in wijken waar zij niet wonen.

Tabel 2.1. Overzicht van de verschillende groepen initiatiefnemers in dit onderzoek

Verschillende groepen initiatiefnemers	Aantal deelnemers focusgroep
Initiatiefnemers groep 1 (oude regeling: initiatieven ingediend t/m 16 maart 2022)	2 deelnemers (betrokken bij 2 initiatieven)
Initiatiefnemers groep 2 (ervaren initiatiefnemer, klein initiatief tot en met 2500 euro)	6 deelnemers (betrokken bij 6 initiatieven)
Initiatiefnemers groep 3 (nieuwe initiatiefnemer, klein initiatief tot en met 2500 euro)	2 deelnemers (betrokken bij 2 initiatieven)
Initiatiefnemers groep 4 (ervaren initiatiefnemer, groot initiatief boven de 2500 euro)	9 deelnemers (betrokken bij 7 initiatieven)
Initiatiefnemers groep 5 (nieuwe initiatiefnemer, groot initiatief boven de 2500 euro)	0 deelnemers
Totaal	19 deelnemers

Wijkraadsleden

In het onderzoek spraken we met 15 verschillende wijkraadsleden afkomstig uit 15 verschillende wijkraden verdeeld over twee focusgroepen. We hebben geprobeerd om een diverse groep raadsleden te selecteren als het gaat om leeftijd, geslacht, ervaring (eerdere ervaring opgedaan binnen bijvoorbeeld een gebiedscommissie), wel of niet verbonden zijn aan een politieke partij en de ligging van de wijk waarin de raadsleden woonachtig zijn. De leeftijd van de wijkraadsleden lag tussen de 16 en 72 jaar en was gemiddeld 54 jaar (vergeleken met 45,8 jaar als gemiddelde voor alle wijkraadsleden in Rotterdam[17]). Ongeveer een derde van de wijkraadsleden was voor het eerst actief in een vorm van lokaal bestuur. De rest had al eerder ervaring opgedaan in een gebiedscommissie, de vroegere deelgemeente of in een eerdere pilot met de wijkraden[18]. Ook waren zes (40%) van de 15 wijkraadsleden als wijkraadslid verbonden aan een politieke partij, waaronder de Partij van de Arbeid, de VVD, D66 en Leefbaar Rotterdam (vergeleken met 50,1% als gemiddelde

[17] Situatie op 17-03-2022

[18] We weten dat 24% van alle wijkraadsleden op 17-03-2022 eerder in de gebiedscommissie of wijkraad zat in de collegeperiode 2018-2022. Welk deel van de huidige wijkraadsleden in eerdere collegeperiodes actief was (voor 2018) in bijvoorbeeld de deelgemeente is niet bekend.

voor alle wijkraadsleden[19][20]). Verder waren acht wijkraadsleden woonachtig in Noord (53,3%) en zeven in Zuid (46,7%) (vergeleken met 53,3% in Noord en 46,7% in Zuid onder alle wijkraadsleden). Helaas is het niet gelukt om raadsleden te spreken uit de zogenaamde 'kleine kernen' (6,9% van alle wijkraadsleden). Tot slot waren negen deelnemers vrouw (60%) en zes deelnemers man (40%) (vergeleken met 43% vrouw en 57% man onder alle wijkraadsleden[21]).

Voor de eerste focusgroep selecteerden wij leden uit wijkraden die eerder een reactie of klacht naar de gemeente hadden gestuurd over de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022. Voor de tweede focusgroep selecteerden wij juist deelnemers uit wijkraden die geen reactie hadden gestuurd. De groepen waren bewust gescheiden om ruimte te geven aan mogelijke 'nieuwe' en 'onbekende' geluiden als het gaat om de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022.

Tabel 2.2. Geselecteerde wijkraden waar leden eerder een reactie of klacht naar de gemeente hadden gestuurd over de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022

Noord	Zuid
Agniesebuurt-Provenierswijk	Vreewijk
Oude Noorden	Katendrecht-Wilhelminapier
Bergpolder-Blijdorp-Liskwartier	Hoogvliet
Oosterflank	

Tabel 2.3. Geselecteerde wijkraden waar leden geen reactie of klacht naar de gemeente hadden gestuurd over de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022

Noord	Zuid
Bospolder-Spangen-Tussendijken	Groot-IJsselmonde/ Oud-IJsselmonde
Kralingen	Bloemhof
Schiebroek	Tarwewijk
Nesselande	
Entrepot-Noordereiland	

Wijkmanagers en wijknetwerkers

Naast de focusgroepen met initiatiefnemers en wijkraadsleden is ook één focusgroep gehouden met wijknetwerkers en één met wijkmanagers. De wijknetwerkers fungeren als schakel tussen bewoners, organisaties in de wijk, ondernemers en de gemeentelijke organisatie. Zij zijn het directe aanspreekpunt voor bewoners, hebben zicht op wat er in de wijk speelt en hoe de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 bij verschillende burgers en stakeholders in de wijk valt. De wijkmanagers hebben juist een formele taak bij het toekennen van subsidies en zijn gesprekspartner van de wijkraad. Voor het onderzoek spraken wij met verschillende wijkmanagers en wijknetwerkers waarvan een deel werkzaam is in 'Noord' en een deel in 'Zuid'. Van de wijknetwerkers is één persoon

[19] Alleen lidmaatschap van een gemeenteraadspartij is meegenomen. Lidmaatschap van een bewonersorganisatie is niet meegenomen.
[20] Situatie op 17-03-2022
[21] Situatie op 17-03-2022

werkzaam in een kleine kern, van de wijkmanagers is niemand hier werkzaam.

Tabel 2.4. Overzicht wijkmanagers

Wijkmanagers	Aantal
Noord	3
Zuid	3
Totaal	6

Wijknetwerkers

Tabel 2.5. Overzicht wijknetwerkers

Wijknetwerkers	Aantal
Noord	3
Zuid	3 (waarvan 1 uit een kleine kern)
Totaal	6

Opzoomer Mee
Voor het onderzoek spraken we tot slot met twee medewerkers van Opzoomer Mee, beiden projectleiders bewonersinitiatieven. Opzoomer Mee voert sinds 2014 in opdracht van de gemeente Rotterdam de regeling bewonersinitiatieven uit. Als stichting ondersteunt zij initiatiefnemers bij de uitvoer van initiatieven. Het geld wat zij verstrekken is volledig afkomstig vanuit de gemeente Rotterdam. Zij doen de administratieve handeling, checken of de binnengekomen aanvraag aan de regeling voldoet en brengen een soort preadvies uit aan de wijknetwerker. Daarnaast helpt Opzoomer Mee initiatiefnemers met de voorbereiding of planvorming en indien nodig met het invullen van het indienformulier. Vanwege de ervaringen van Opzoomer Mee met zowel de oude regeling als de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 is zij een relevante partij om mee te nemen in dit onderzoek.

3 Kwantitatief deel

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de aantallen ingediende bewonersinitiatieven in de jaren 2017 t/m 2022.

3.1 Aangemaakte initiatieven

In figuur 3.1 staat een overzicht van het aantal op de website aangemaakte en ingediende initiatieven per jaar.

Figuur 3.1. Aantal aangemaakte en ingediende initiatieven per jaar, 2017-2022

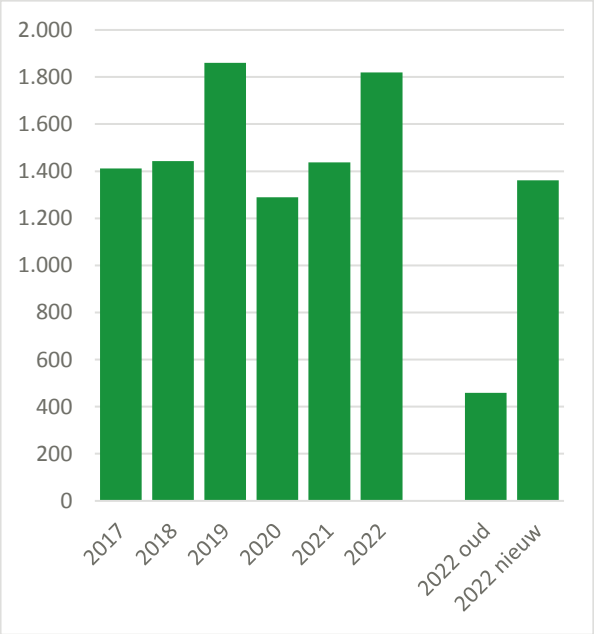

Te zien is dat in het jaar 2019 het vaakst een initiatief is ingediend (1.860), gevolgd door het jaar 2022 met 1.820 ingediende initiatieven. Ongeveer een kwart van de in 2022 ingediende initiatieven is onder de oude regeling, dus voor 17 maart 2022 ingediend.

Tussen 2017 en 2022 zijn in totaal de meeste initiatieven in de wijken Bospolder-Spangen-Tussendijken (532) en Middelland-Nieuwe Westen (422) ingediend. Specifiek in het jaar 2022 werden de meeste initiatieven ingediend in de wijken Bospolder-Spangen-Tussendijken en Hillesluis (beiden 88). In bijlage C wordt een overzicht gegeven van het aantal initiatieven dat tussen 2017 en 2022 per jaar per wijk is ingediend.

Het indienen van een initiatief betekent niet automatisch dat een initiatief ook kan worden uitgevoerd. Soms wordt een initiatief door de initiatiefnemer ingetrokken. In figuur 3.2 staat een overzicht per jaar van het aantal ingediende initiatieven naar percentage toegekend, in behandeling, afgewezen en ingetrokken.

Figuur 3.2. Aantal ingediende initiatieven naar percentage toegekend, in behandeling, afgewezen en ingetrokken, per jaar

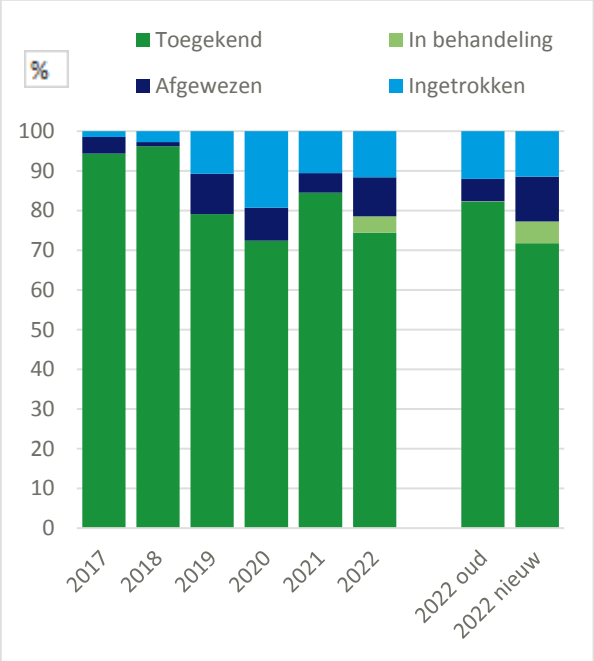

3.2 Ingetrokken initiatieven

Uit figuur 3.2 blijkt dat sinds 2019 relatief vaker initiatieven worden ingetrokken en dat vooral in 2020 relatief veel initiatieven zijn ingetrokken, zowel relatief (zie figuur 3.2) als absoluut (zie figuur 3.3) gezien. Het is mogelijk dat dit te maken heeft gehad met de coronacrisis. In de wijken Oude Noorden (6% van het totaal aantal ingetrokken initiatieven) en Middelland-Nieuwe Westen (5%) is door de jaren heen het vaakst een initiatief ingetrokken. In de wijken Kralingseveer en

Heijplaat is het minst vaak een initiatief ingetrokken (respectievelijk 1 en 3 initiatieven).

Figuur 3.3. Aantal ingetrokken initiatieven per jaar

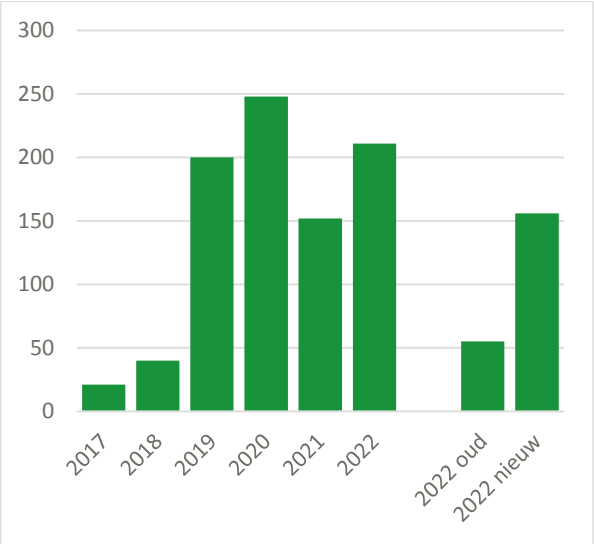

De door de initiatiefnemers ingetrokken initiatieven worden verder buiten beschouwing gelaten.

3.3 Beoordeelde initiatieven

In figuur 3.4 staat een overzicht van de verhouding tussen kleine (t/m €2.500) en grote (vanaf €2.500) ingediende initiatieven per jaar.

Figuur 3.4. Ingediende initiatieven naar percentage klein (t/m €2.500) en groot (vanaf €2.500), per jaar

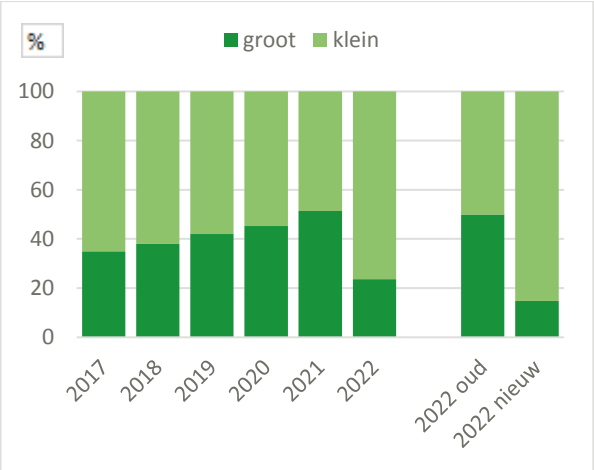

Te zien is dat het aandeel ingediende grote initiatieven door de jaren steeds is toegenomen, maar in 2022 een stuk is gedaald. Wanneer 2022 wordt opgesplitst naar de regeling (ingediend voor 17 maart 2022) en de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 (ingediend vanaf 17 maart 2022) is te zien dat de afname vooral terug te zien is bij de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022. De verhouding klein/groot onder de oude regeling is ongeveer 50/50, terwijl dat onder de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 ongeveer 85/15 is.

Door de jaren heen zijn de meeste kleine initiatieven ingediend in Bospolder-Spangen-Tussendijken (6% van het totaal aantal ingediende kleine initiatieven) en Oude Noorden en Hillesluis Groot-IJsselmonde (beide 5%). Door de jaren heen zijn de meeste grote initiatieven ingediend in Bospolder-Spangen-Tussendijken en Middelland-Nieuwe Westen (beide 6% van het totaal aantal ingediende grote initiatieven). Wanneer men binnen de gebieden kijkt is in Lombardijen relatief het vaakst een klein initiatief ingediend (78% van de in Lombardijen ingediende initiatieven) en in Oosterflank en Afrikaanderwijk het minst vaak (45% van de in die wijkraadgebieden ingediende initiatieven).

In figuur 3.5 staat een overzicht van de aandelen ingediende initiatieven naar soort initiatiefnemer (bewoner, organisatie, sociaal ondernemer, onbekend) per jaar.

Figuur 3.5. Percentage ingediende initiatieven naar soort initiatiefnemer (bewoner, organisatie, sociaal ondernemer, onbekend) per jaar

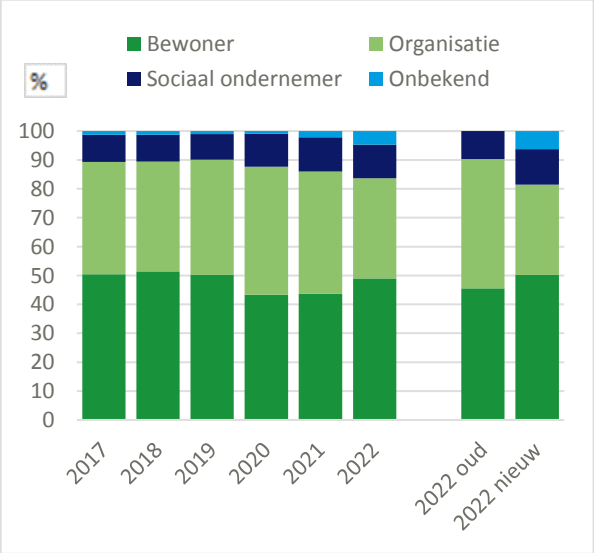

In figuur 3.5 is te zien dat het aandeel initiatiefnemers dat als bewoner een initiatief indient in de jaren 2020 en 2021 lager is dan de jaren daarvoor, maar in 2022 weer is toegenomen, en dan met name onder de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022. De organisaties hebben relatief gezien vaker onder de oude regeling een initiatief in 2022 ingediend.

Van alle door de jaren heen door bewoners ingediende initiatieven zijn de meeste initiatieven in Oude Noorden ingediend (212 van de 4.057 = 5% van alle door bewoners ingediende initiatieven). In Heijplaat is het minst vaak door een bewoner een initiatief ingediend (13 van de 4.057 initiatieven = 0,3%). Van alle door de jaren heen door organisaties ingediende initiatieven zijn de meeste initiatieven in Bospolder-Spangen-Tussendijken (198 van de 3.298 initiatieven = 6% van alle door organisaties ingediende initiatieven) ingediend en in Oosterflank het minst aantal (8 van de 3.298 initiatieven = 0,2%). Van alle door de jaren heen door sociaal ondernemers ingediende initiatieven zijn de meeste initiatieven in Bospolder-Spangen-Tussendijken ingediend (70 van de 869 initiatieven = 8% van alle door sociaal ondernemers ingediende initiatieven); en in Oosterflank het minste aantal (5 van de 869 initiatieven = 0,6%).

Wanneer men binnen de gebieden kijkt is in Oosterflank relatief het vaakst een initiatief door een bewoner ingediend (75% (38) van alle ingediende initiatieven in Oosterflank (51)) en in Heijplaat het minst vaak (18% - 13 van de 71). Op Heijplaat is relatief het vaakst een initiatief ingediend door een organisatie (75% (53) van de 71 in Heijplaat ingediende initiatieven) en het minst vaak in Oosterflank (16% - 8 van de 51).

In Afrikaanderwijk is relatief het vaakst door een sociaal ondernemer een initiatief ingediend: 23% (55) van alle (237) in Afrikaanderwijk ingediende initiatieven. In Kralingseveer is dat het laagst, want daar is nooit een initiatief door een sociaal ondernemer ingediend (53 ingediende initiatieven).

In figuur 3.6 staat een overzicht van de toegekende (status van verantwoord, betaald en akkoord), in behandeling zijnde en afgewezen initiatieven per jaar. Dit overzicht is dus exclusief de ingetrokken initiatieven.

Figuur 3.6. Percentage toegekende, in behandeling zijnde en afgewezen initiatieven per jaar

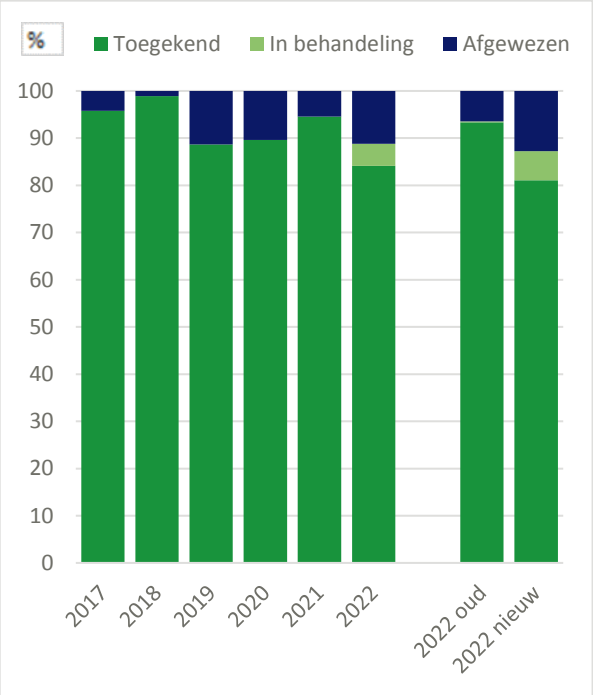

3.4 Afgewezen initiatieven

Tussen 2017 en 2022 zijn in totaal 7% van de ingediende initiatieven afgewezen. In figuur 3.6 is te zien is dat er in 2018 het minst vaak een initiatief is afgewezen (1%) en in 2019 en 2022 met 11% het vaakst. Daarbij is in 2022 5% nog in behandeling, dus het percentage voor 2022 kan nog iets veranderen. Het percentage afgewezen initiatieven onder de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 is hoger dan onder de oude regeling. Datzelfde geldt voor het percentage nog in behandeling zijnde ingediende initiatieven.

Door de jaren heen is in de wijken Bospolder-Spangen-Tussendijken (11% van het totaal aantal afgewezen initiatieven) en Middelland-Nieuwe Westen (9%) het vaakst een initiatief afgewezen. In Kralingseveer is in de periode 2017-2022 geen enkel initiatief afgewezen; in Heijplaat één initiatief (in 2022).

Wanneer men binnen de gebieden kijkt is in Feijenoord relatief het vaakst een initiatief afgewezen, namelijk 21% van de door de jaren heen in Feijenoord ingediende initiatieven is afgewezen. In Kralingseveer is dat het laagst, want daar is nooit een advies afgewezen.

In figuur 3.7 staat een overzicht van de afgewezen initiatieven per jaar naar aandeel klein (t/m €2.500) en groot (vanaf €2.500).

Figuur 3.7. Afgewezen initiatieven naar aandeel klein (t/m €2.500) en groot (vanaf €2.500) per jaar

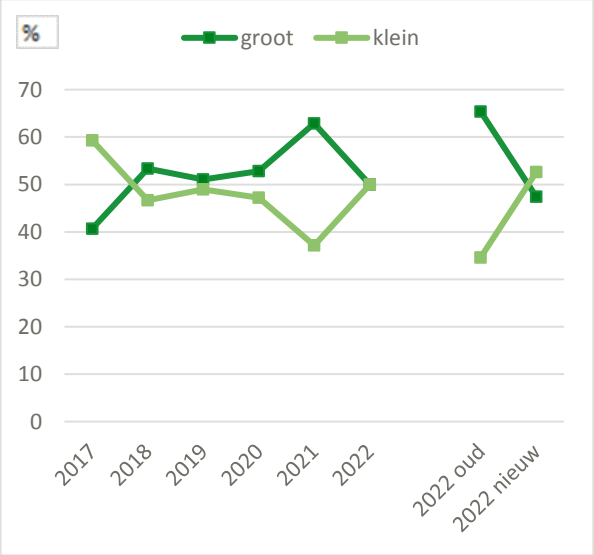

In 2017 was het merendeel (60%) van de afgewezen initiatieven een initiatief met een budget van maximaal €2.500, in de jaren daarna was het merendeel een initiatief van meer dan €2.500. In 2022 was de verhouding 50/50, zij het dat de meeste grote initiatieven onder de oude regeling zijn afgewezen en de meeste kleine initiatieven onder de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022.

De afgewezen initiatieven worden verder buiten beschouwing gelaten

3.5 Toegekende initiatieven

In figuur 3.8 staat een overzicht van de toegekende of in behandeling zijnde initiatieven per jaar naar aandeel klein (t/m €2.500) en groot (vanaf €2.500).

Het aandeel grote initiatieven is door de jaren heen toegenomen, maar in 2022 weer een stuk afgenomen. Dat geldt met name voor de toegekende initiatieven ingediend onder de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022.

Figuur 3.8. Toegekende en in behandeling zijnde (2022) initiatieven naar aandeel klein (t/m €2.500) en groot (vanaf €2.500) per jaar

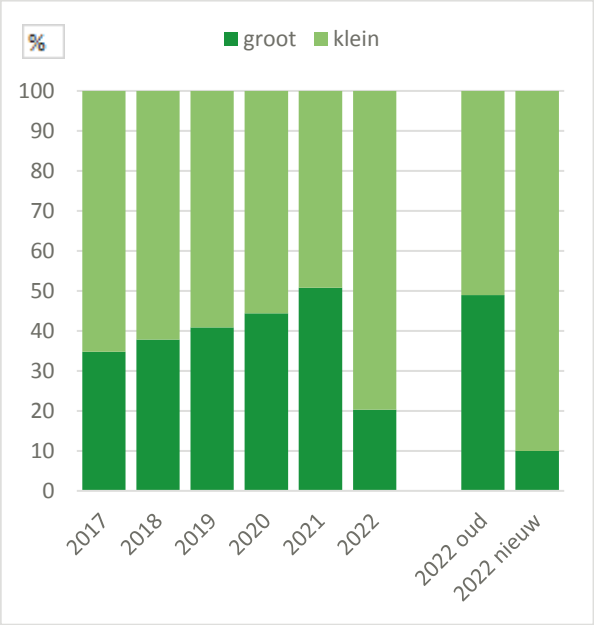

In 2022 zijn de meeste initiatieven onder de oude regeling in de wijken Bospolder-Spangen-Tussendijken (7% van 378 initiatieven), Middelland-Nieuwe Westen (6%) en Hillesluis (5%) ingediend; het minste aantal in Nesselande en Oosterflank (respectievelijk 1 en 2 initiatieven).

In Hoogvliet, Hillesluis en Groot-IJsselmonde en Oud-IJsselmonde zijn (ook) onder de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 het vaakst initiatieven ingediend (allen 5% van 1.051 initiatieven. In Nesselande en Oosterflank zijn ook onder de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 nauwelijks initiatieven ingediend (beide 7 initiatieven).

Wanneer binnen de gebieden wordt gekeken is in 2022 in Mathenesse (47% van de initiatieven), Vreewijk (44%) en Kralingseveer (43%) relatief het vaakst nog onder de oude regeling een initiatief ingediend en toegewezen. In Hoogvliet en Nesselande is juist vaker onder de

subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 een initiatief ingediend (beide 88% van de ingediende en toegewezen/in behandeling zijnde initiatieven in 2022).

In figuur 3.9 staat het percentage toegekende en in behandeling zijnde initiatieven per jaar naar soort initiatiefnemer (bewoner, organisatie, sociaal ondernemer of onbekend).

Figuur 3.9. Percentage toegekende en in behandeling zijnde (2022) initiatieven naar soort initiatiefnemer (bewoner, organisatie, sociaal ondernemer, onbekend, per jaar

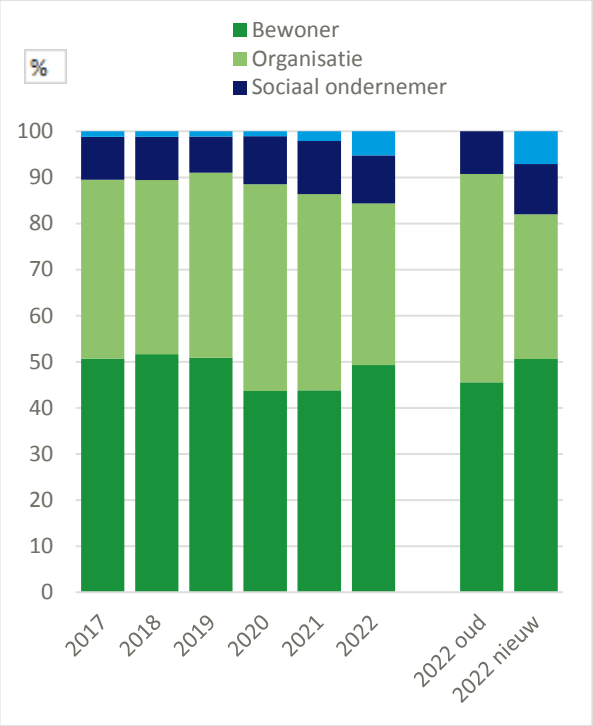

De afgelopen jaren zijn de initiatieven in de meeste gevallen ingediend door bewoners of organisaties. Wel moeten we rekening houden met het feit dat één persoon zowel als 'bewoner' en als 'vertegenwoordiger van een organisatie' een initiatief kan hebben ingediend.

3.6 Conclusie

Concluderend kunnen we stellen dat er sinds de invoer van de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 in verhouding meer kleine initiatieven en minder grote initiatieven zijn ingediend. Ook zijn er in het begin van 2022 (nog in de oude regeling) relatief meer grote initiatieven ingediend dan in de periode daarna.

4 Inleiding van de kwalitatieve onderzoeksresultaten

In het onderzoek komt naar voren dat ervaringen van initiatiefnemers, wijkraadsleden, wijkmanagers, wijknetwerkers en stichting Opzoomer Mee met de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 enorm divers zijn. Hoewel de verschillende groepen het over een aantal zaken met elkaar 'oneens' zijn, zien wij ook een grote gemene deler. Het zijn allemaal betrokken en bevlogen burgers of professionals die zich op allerlei manieren willen inzetten voor hun wijk en/of stad. Zo gaven sommige deelnemers in de focusgroepen aan dat zij de bijeenkomst ook hadden gezien als een 'netwerkmoment' met andere actieve Rotterdammers.

Een reden voor de diversiteit aan ervaringen is dat de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 betrekking heeft op een diverse groep Rotterdammers. Deze groep omvat burgers met een 'leuk idee' voor hun buurt, maar ook organisaties en sociale ondernemers. Kenmerkend voor deze laatste groep is dat het hier gaat om 'professionals' die gemeentelijke subsidies gebruiken als bron van inkomen, zoals culturele ondernemers. We spraken in dit onderzoek zowel met initiatiefnemers die voor het eerst om subsidie vroegen als met initiatiefnemers die dit al meer dan tien jaar doen. Typerend voor deze laatste groep is dat zij op allerlei manieren actief zijn in de wijk en een groot netwerk hebben.

Ook de functies die bewonersinitiatieven kunnen vervullen in de wijk verschillen. Zo hebben bewonersinitiatieven in meer sociaal-kwetsbare wijken vaker als doel om kwetsbare burgers een steuntje in de rug te bieden. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan door ouderen en eenzamen uit te nodigen voor een kerstdiner in de wijk. In een meer welvarende buurt worden bewonersinitiatieven door sommige respondenten daarentegen wel als 'leuk', maar minder als 'noodzakelijk', beschouwd. Veel bewoners in die wijken besteden hun tijd volgens een respondent immers liever aan andere zaken:

"In onze wijk wonen allemaal tweeverdieners. Die hebben allemaal panden, hele dure huizen, twee auto's. Zij hebben helemaal geen zin om een feest te organiseren, die doen dat met de buren. Ik hoorde tijdens de kennismakingbijeenkomst op het stadhuis ook over de problemen in bepaalde wijken. Nou, die problemen die zij dan hebben in de wijk, die heb ik helemaal niet, die ken ik niet."
Wijkraadslid X

In de ene wijk lukt het burgers beter om zichzelf te organiseren dan in de andere wijk. De behoefte aan extra ondersteuning vanuit de gemeente is dan ook verschillend:

"Het is een hele gemengde wijk, de organisatiegraad is heel laag. Waar dat aan ligt wist ik het maar, want dan zouden we misschien weten hoe we het kunnen beginnen op te lossen."
Wijkraadslid X

"Even terug over die bewonersinitiatieven, ik zit in een wijk waar gewoon heel veel burgerbetrokkenheid is, waar heel veel initiatieven worden ingediend. Dat loopt, dat is altijd aan het lopen, dus volgens mij hebben ze daar ook geen reden om in te grijpen."
Wijkraadslid X

De diversiteit aan ervaringen roept bij sommige respondenten de vraag op of het überhaupt mogelijk is om een generieke regeling te ontwerpen die passend is voor de verschillende wijken in Rotterdam:

"En kan je gewoon überhaupt wel een generieke regeling ontwerpen? Er zijn zoveel verschillende doelgroepen, zoveel verschillende participatieniveaus."
Wijkraadslid X

Enerzijds zien wij bij respondenten een behoefte aan 'maatwerk' en oog voor de 'diversiteit' van Rotterdamse wijken. Iedere wijk is anders en het is goed dat wijken op verschillende wijze invulling kunnen geven aan de regeling. Anderzijds is er behoefte aan een meer 'uniforme' regeling die gekaderd is. Regels voor initiatiefnemers zouden vanuit dit perspectief bij voorkeur gelijk moeten zijn voor de hele stad.

5 Ervaringen met de oude regeling

In de gesprekken met de verschillende respondenten wordt vaak verwezen naar de 'oude regeling' bewonersinitiatieven (voor 16 maart 2022). Ervaringen van respondenten met de 'oude regeling' variëren van heel positief tot heel negatief en verschillen per wijk en per individu.

Naast de verschillen tussen wijken wat betreft de inwoners en hun organiserend vermogen is er bij eerdere regelingen rond bewonersinitiatieven door de gebiedscommissies ook op verschillende wijzen invulling gegeven aan de regels. Een voorbeeld hiervan is dat sommige gebiedscommissies strengere aanvullende eisen stelden aan bewonersinitiatieven dan de algemene gemeentelijke regeling voorschreef. Zo mochten sociale ondernemers van de gemeente maximaal 50 euro per uur [aar stelde één gebiedscommissie voor om slechts 25 euro toe te staan. Dit soort voorbeelden zorgen ervoor dat de ervaringen van respondenten met eerdere regelingen sterk gekleurd zijn door de wijk waaraan zij refereren:

"En wat een rode draad is in dat verhaal, is dat Charlois van meet af aan al vanuit de eerste bestuursperiode gebruik gemaakt heeft van de mogelijkheid van het formuleren van nadere regels. En dat werden er uiteindelijk 25. (...) We hebben daar jaarlijks discussies over gehad of dat zo moest blijven. Dus die nadere regels daar onderscheidde Charlois zich in ten opzichte van de meeste andere gebieden, of zo niet 'alle' gebieden."
Wijkmanager X

5.1 Positieve ervaringen met de oude regeling

Verschillende respondenten zijn van mening dat de oude regeling bewonersinitiatieven 'beter' was dan de huidige regeling. Een aantal van hen wil het liefst dat de gemeente weer 'teruggaat' naar de oude situatie en benoemt positieve aspecten. Verschillende wijkmanagers, wijkraadsleden en Opzoomer Mee benoemen ook dat we geneigd zijn om als gemeente te veel te kijken naar de excessen in het verleden en te weinig oog hebben voor de zaken die destijds goed liepen:

"En die incidenten zijn aangegrepen van, dit willen we niet meer. En dan gooi je eigenlijk weg van wat er wel goed ging."
Opzoomer Mee

Het contact tijdens vergaderingen van de gebiedscommissie tussen gebiedscommissieleden en initiatiefnemers wordt door verschillende respondenten beschreven als 'waardevol' en wordt in de huidige regeling door sommigen gemist:

"Initiatiefnemers vonden dat door die werkwijze er meer verbinding en meer bekendheid aan het initiatief ontstond, meer ambassadeurs opstonden voor de goede initiatieven en dat de initiatieven er beter door werden. Ze werden op ideeën gebracht die ze anders niet hadden gehad. En er werden veel verbindingen gelegd tussen initiatiefnemers onderling, die er anders niet geweest waren. Dat vond men een meerwaarde en kwaliteit van die werkwijze, dus in wijk X waren we eigenlijk tevreden over hoe het liep en waren de initiatiefnemers over het algemeen tevreden met hoe het liep."
Wijkmanager X

"Ik krijg mijn geld gewoon, maar ik mis dan wel het gevoel dat je... Het klinkt gek. Aan de ene kant vind ik het fijn dat ik het geld krijg, maar aan de andere kant mis je toch iets dat je er iets voor moet doen of dat je een reactie krijgt."
Initiatiefnemer klein initiatief

Via deze vergaderingen bouwden wijkraadsleden bovendien een netwerk op in hun wijk. In de huidige regeling is dit voor hen veel moeilijker geworden:

"Ik heb nu veel meer moeite om dat netwerk op te bouwen. Ik merkte echt de connectie met de bewoners via de initiatieven, was een hele dimensie en een laag die heel erg hielp. En die hebben nieuwe wijkraadsleden niet meer."
Wijkraadslid X

5.2 Negatieve ervaringen met de oude regeling

Door verschillende respondenten worden ook negatieve aspecten van de oude regeling benoemd. Het meest benoemde negatieve aspect gaat over de incidenten die hebben plaatsgevonden tijdens vergaderingen van de voormalige gebiedscommissies. Sommige respondenten zijn van mening dat initiatiefnemers hier soms te 'hard' werden aangepakt en veel kritiek kregen van de gebiedscommissieleden:

"Mijn ervaring is, ik heb inderdaad de oude regeling rondom kleine bewonersinitiatieven ook meegemaakt. Ik vond die echt een ramp. Als ik kijk naar de gebiedscommissie, met alle respect hè, maar als ik kijk hoe daar sommige aanvragers echt werden afgebrand. Ik schaamde me echt heel diep. Dus ik ben blij, met alle respect, ik ben blij dat dat veranderd is en dat we inderdaad nu over zijn gegaan naar de nieuwe regeling [de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022]."
Wijknetwerker X

"Als jij een heel goed idee hebt, maar je Nederlands is niet zo goed, dan werd je gewoon weggeveegd. Dus ik begrijp dat men dat weg wou halen."
Wijkraadslid X

"Daar ter plaatse voor een tribunaal dat vindt niemand leuk en insprekers hebben al moeite om die enorme drempel te nemen. Als je dan ook nog een keertje om geld moet vragen. Ik heb mensen zien trillen omdat ze nerveus waren en dan zaten ze met een briefje, moesten ze voorlezen, dat lukte niet eens. Dus dan zeg ik zelf van je moet wel menselijk omgaan met de mensen."
Wijkraadslid X

Ook kwam het voor dat één persoon in de gebiedscommissie dominant was en hierdoor veel invloed had op de vraag welke initiatieven wel of geen subsidie krijgen:

"Wat ik wel zag is dat, ook bij de andere initiatieven, één persoon altijd redelijk dominant was bij van waar gaat het geld dan naartoe? Dus als hij vond dat het een goed idee was, dan ging de rest daar wel in mee. En als hij vond dat het een slecht idee was, ging de rest, of niet allemaal, maar wel de meerderheid, daar ook vaak in mee."
Wijkmanager X

Respondenten hebben verschillende ervaringen als het gaat om bovenstaande incidenten. Sommigen hebben nooit te maken gehad met incidenten, anderen benoemen dat het slechts ging om 'incidenten' en vinden dat er niet te veel gewicht aan moet worden gehangen, en weer anderen zagen de incidenten als een 'structureel' probleem:
"Structureel was dat ook, het was constant, iedere keer was het weer raak. Dus het was niet eenmalig, als het eenmalig is, kun je nog denken oké, het ligt misschien ook een beetje aan die aanvraag of het verzoek wat ingediend is. Maar als het structureel is, heb je het echt over de misdragingen van deze gebiedsleden."
Wijknetwerker X

Ook benoemen verschillende respondenten dat er destijds maatregelen zijn bedacht om de problemen met de incidenten in gebiedscommissies op te lossen. Dit werd bijvoorbeeld gedaan door initiatiefnemers voor te bereiden op de vragen die zij zouden krijgen van de gebiedscommissie. Door deze maatregelen werd 'geprobeerd' om incidenten te voorkomen:

"Het dreigde ook die kant op te gaan, en toen hebben wij eigenlijk gezegd van, als je vragen hebt, prima. Maar je moet ze van tevoren gewoon indienen. Zodat wij, maar ook de aanvragers zich daarop konden voorbereiden. Toen heb ik ook met de voorzitter afgesproken, als ze dan tijdens de vergadering met andere vragen komen, nee sorry, voor maandag twaalf uur, woensdag was de vergadering, je vragen indienen. Want dan kan je ook zo'n aanvrager een beetje voorbereiden wat er op hem of haar afkomt. Want dat was, dat leek ook bijna een tribunaal te worden, dat mensen dachten van, ik dien maar niks meer in want ik kan niet al die vragen beantwoorden."
Wijkmanager X

"Wat bij ons heel erg goed ging, was het contact met de wijknetwerker, die bereidde heel goed voor, hij gaf een goed advies, wij namen als wijkraad konden wij dan zelf nog daarvan afwijken of we zeiden van, dit en dit klopt niet, laten we nog even in gesprek met de initiatiefnemer of wijknetwerker, ga jij nog een keertje terug naar de initiatiefnemer om dat en dat te vragen. Dus dan is dat veel veiliger, veel betrouwbaarder en vervolgens werkt dat ook veel beter."
Wijkraadslid X

Door initiatiefnemers worden ook een aantal andere negatieve ervaringen benoemd. Zo wordt benoemd dat de voormalige gebiedscommissie soms onvoldoende kennis had om goed te kunnen beslissen over initiatieven:

"Aan de andere kant merkte ik bij onze gebiedscommissie dat er vaak kennis ontbrak bij de mensen die moesten beslissen. Je mocht vaak niet meer inspreken, dat was bij ons het geval. Tussen gebiedscommissieleden werden allemaal dingen besproken die eigenlijk helemaal niet klopten, maar als initiatiefnemer had je niet de mogelijkheid om daarop te reageren."
Initiatiefnemer groot initiatief

Een ander negatief punt dat door een initiatiefnemer wordt benoemd is dat gebiedscommissies in sommige wijken geneigd waren om een bepaalde groep burgers in hun wijk te bevoordelen of te benadelen. Deze ervaring werd door de meeste initiatiefnemers echter niet herkend:

"De gemiddelde leeftijd was misschien wel zestig jaar in onze gebiedscommissie. En het kwam vaak voor dat alle initiatieven die voor oudere mensen bedoeld waren, werden gehonoreerd en alles wat voor jongeren was, dan zeiden ze van, laat maar zitten. Dus dat is echt een heel oneerlijk geheel. (...) Dan kwam er een boekje voor ouderen, ja geven we zevenenhalfduizend euro. (...) En kwam er iets voor jongeren, dan werd er bij voorhand gezegd. Dat hebben ze niet nodig en er is al genoeg en dan werd dat gelijk zo weggeveegd."
Initiatiefnemer groot initiatief

6 Ervaringen met de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022

In het onderzoek kwam naar voren dat niet alle Rotterdammers weten van het bestaan van de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022. De communicatie over deze regeling is voor veel Rotterdammers bovendien onvoldoende helder:

"Nog steeds denken sommige mensen dat ze via de oude regeling nog dingen kunnen indienen".
Wijknetwerker X

Anderen zijn wel op de hoogte. Soms dienden initiatiefnemers ook bewust vlak voor de invoering van de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 een initiatief in. Met name initiatiefnemers die een groter initiatief wilden indienen kozen er soms bewust voor om dit nog in de oude regeling te doen (tot en met 16 maart 2022) zodat zij de stemprocedure konden vermijden:

"Wat dit jaar opvallend was met de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 was dat er nog een hele vloot van oude initiatieven was met de budgetten van de gebiedscommissie van vorig jaar. Dus eigenlijk heeft iedereen zoveel mogelijk nog via die oude route ingediend. Dus wat dit jaar in uitvoering ging, was grotendeels met de oude constructie nog gedaan."
Wijknetwerker X

"Met die oude regeling kan je iemand bellen en vragen, hoe heb je dit gedaan? Of waar moet ik iets invullen, wat moet ik invullen of hoeveel moet ik invullen? Dus dat was voor mij veel sneller en veel makkelijker om in te dienen."
Initiatiefnemer oude regeling

De subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 stimuleerde initiatiefnemers soms ook om hun grote initiatief "op te knippen" in kleinere initiatieven en in delen in te dienen, zodat zij op die manier het stemmen konden vermijden:

"Laat ik het zo zeggen, voor ons een soort van strategie. Wij kozen de laatste keer voor drie kleine subsidies en niet voor één grote. En dat heeft inderdaad met de eisen te maken, de verantwoording en de omloopsnelheid. En dan inderdaad het idee dat het ook op internet moet. Enorm grote vraagteken. Hoe hoger een subsidie wordt, hoe linker het is dat hij afgewezen wordt natuurlijk, omdat je met gematchte fondsen natuurlijk je idee wilt realiseren. Maar inderdaad 2.500 is niet heel veel. Als je dat iets zou verhogen, dan denk ik dat dat heel lekker zou zijn."
Initiatiefnemer groot initiatief

6.1 Kleine initiatieven

Snellere procedure

De meeste respondenten zijn positief over de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 als het gaat om de kleine initiatieven. Het belangrijkste positieve punt dat zij benoemen is dat de afhandeling van kleine initiatieven veel sneller verloopt bij de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022:

"Maar de snelheid van afhandeling ervaar ik wel als heel positief en dat heb ik ook vanuit eigenlijk zo'n beetje alle wijkmanagers vanuit zuid binnen de ring ook beluisterd."
Wijkmanager X

"Ja, het is simpeler. Kijk, ik werk ook in een wijk waar je een behoorlijke tweedeling hebt met een behoorlijke zwakke samenleving en een ander deel wat gewoon wat sterker is. Die mensen komen gewoon met een papiertje wat je bijna niet kan lezen en die hebben hele goede ideeën en dat gaat om heel weinig geld, maar wat wel impact heeft. Je gaat met ze in gesprek en binnen een week heb je het afgehandeld en een week later wordt het uitgevoerd."
Wijknetwerker X

Ook Opzoomer Mee benoemt dat de afhandeling van de aanvragen tot en met 2500 euro veel

sneller verloopt. Zij merken dat het hele proces veel sneller verloopt en dat initiatiefnemers binnen een aantal weken al een akkoord krijgen op hun aanvraag waarbij zij voorheen iedere keer moesten wachten op het moment dat het initiatief behandeld werd in de vergadering.

Te weinig transparantie
Naast dit positieve punt zijn er ook zaken die nog beter kunnen. Zo benoemen de wijkmanagers en wijkraadsleden dat er nu te weinig transparantie is over de kleine initiatieven. De initiatieven die niet worden toegewezen worden niet gepubliceerd, terwijl het principieel wenselijk zou zijn als burgers toegang hebben tot de ingediende initiatieven en bijbehorende vergaderstukken:

"Ook daar, maar dat vind ik een meer principieel ding, ik mis in die zin de transparantie uit de gebiedscommissie. Ik vind nog steeds, op een openbare vergadering, waar iedereen vooraf die stukken kan lezen. Als je er wat van vindt, kon je er wat van vinden. Je hoefde niet eens naar die vergadering te komen, maar dan kon je het ook nog desnoods mailen."
Wijkmanager X

"Maar ook naar de buurt toe, want wat we dus nu niet doen, want dat is zielig. Als iemand een keertje niet zijn initiatief krijgt toegewezen, dan publiceren we hem ook niet. Dan denk ik, over transparantie en duidelijkheid? Ik vind dat gewoon principieel niet deugen."
Wijkmanager X

6.2 Grote initiatieven

Negatief over het stemmen
Over het stemmen zijn alle respondenten het met elkaar eens: niemand is enthousiast. Door de verschillende respondenten worden zowel principiële als praktische nadelen benoemend. Een eerste nadeel van stemmen dat wordt benoemd is dat veel burgers mogelijk helemaal niet willen gaan stemmen. In sommige wijken is de stemopkomst bij verkiezingen erg laag, waardoor het volgens verschillende respondenten waarschijnlijk is dat deze bewoners ook niet zullen gaan stemmen op bewonersinitiatieven:

"Ik bedoel, ik woon in West. Nou echt, heel veel mensen daar die stemmen überhaupt zelf al niet. Ik bedoel niet op de gemeente, maar ook niet op verkiezingen in Nederland. Ze stemmen sowieso niet, laat staan dat ze dus voor zo'n initiatief gaan stemmen."
Initiatiefnemer oude regeling

Een tweede nadeel van stemmen is dat het vaak voorkomt dat de initiatieven worden beoordeeld op basis van 'populariteit' in plaats van op hun 'maatschappelijke waarde' voor de wijk:

"Vaak komen er honderd kindjes die eigenlijk nergens anders een plekje hebben en die worden daar in een jaarprogramma gezet. Ze worden daar in ieder geval nog een beetje gestimuleerd om bij te dragen in het leven. Die gaan het natuurlijk afleggen tegen het schaatsplein."
Wijkmanager X

Een derde nadeel van stemmen is dat initiatiefnemers op deze manier een hogere drempel ervaren om een initiatief in te dienen. Zij lopen veel risico dat hun initiatief niet door kan gaan en zij al die moeite voor 'niets' hebben gedaan:

"Ik denk dat omdat het in het systeem zoveel tijd kost om iets in te dienen en te zorgen dat je stemmen krijgt en dat soort dingen, dat een hoop initiatieven ook zeggen van, weet je wat? Laat maar zitten. Het kost me zoveel moeite."
Initiatiefnemer oude regeling

Een vierde nadeel is dat bepaalde groepen Rotterdammers buiten de boot vallen. Het gaat dan bijvoorbeeld om Rotterdammers die laaggeletterd of minder digitaal vaardig zijn of mensen die het stemproces te ingewikkeld vinden. Ook komt het voor dat de doelgroep voor wie het initiatief bedoeld is niet mag stemmen (bijvoorbeeld in het geval van kinderen):

"Nou, ik word wel door verschillende mensen benaderd die altijd eventuele initiatieven aandragen, die het nu niet meer doen omdat het gewoon veel te ingewikkeld is geworden. Zeker bij wat oudere mensen. Meneer X die altijd jaren activiteiten deed. Die stopt er nu gewoon mee omdat hij het gewoon veel te ingewikkeld vindt worden. Ten eerste, heel veel ouderen hebben geen computer. Ik heb een onderzoekje even gedaan in een flat bij ons waar veertig

ouderen wonen, daar hebben er zeven toegang tot het internet."
Wijkraadslid X

Het digitale platform Mijn.Rotterdam dat door de gemeente voor de initiatieven wordt gebruikt is bovendien bij veel Rotterdammers niet bekend en kent technische mankementen:

"Want zelfs bij collega's van ons weet niet iedereen dat Mijn.Rotterdam bestaat, denk je ze werken voor Rotterdam, maar het is niet bekend. Daarnaast zaten er heel veel technische problemen ook."
Wijkraadslid X

Een vijfde probleem met het stemmen was dat initiatiefnemers zich in sommige wijken elkaars 'concurrenten' gingen voelen in plaats van 'samenwerkingspartners'. Het stemmen kon op die manier zelfs polariserend werken en groepen in de wijk tegenover elkaar zetten:

"Mijn grote probleem bij de stedelijke regeling is 'a winner takes all'. Wat wil zeggen dat we dus in plaats van met het beschikbare geld gelijkwaardig initiatieven kunnen belonen en zo goed mogelijk kunnen spreiden over dat wat belangrijk is voor de wijk en de verschillende initiatiefnemers, heb je nu dus winnaars en verliezers. Volgens mij is de kunst in het participatief werken om zo min mogelijk verliezers en zoveel mogelijk winnaars te organiseren in de stad."
Wijkmanager X

Een zesde probleem is dat verschillende respondenten de mogelijkheid voor 'wijkoverstijgende' initiatieven missen in de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022. In deze regeling kunnen initiatiefnemers alleen stemmen voor een initiatief in hun eigen wijk, terwijl sommige initiatiefnemers met hun project een grotere groep Rotterdammers willen aanspreken:

"Van de dingen die ik echt mis is dat wijk overstijgend niet meer mogelijk is. Dus als je een event hebt, wij hebben dus Katendrecht, Wilhelminapier, Afrikaanderwijk, Bloemhof, dat gaat dus niet. Waar moet je dan iets kwijt, terwijl het voor echt wel voor meerdere wijken is en dat lukt gewoon nu niet in het systeem."
Wijkraadslid X

Naast de eerder genoemde principiële bewaren gaat het zevende probleem over de uitvoering van het stemproces. Veel respondenten ervoeren technische problemen met het online stemmen. Natuurlijk bestond er ook de mogelijk voor bewoners om 'offline' te stemmen, maar dit was bij veel respondenten niet bekend:

"Technisch vond ik het een ramp, zeker. Ik kan nog een beetje de weg vinden, maar ik kan me voorstellen, een actieve bewoner die al jarenlang meedraait, die raakt hier de weg kwijt. Die wordt kwaad. Die haakt af bij wijze van spreken. Dan schiet je je doel voorbij."
Initiatiefnemer groot initiatief

Het achtste probleem met het stemmen is dat er slechts twee momenten in het jaar zijn waarop er geld aan grote initiatieven wordt toegekend. Dit is ongunstig voor de planning van initiatiefnemers. Zo moeten zij nu hun plan al lang van tevoren af hebben, terwijl allerlei organisatorische zaken voor hun project pas later geregeld/bepaald kunnen worden:

"Ik vind het uiterst ongelukkig en je moet op een veel te vroeg tijdstip moet je je plan al trekken en dat weet je op dat moment vaak nog helemaal niet wat voor budget er zou moeten komen. Als het gaat om een festival bijvoorbeeld, als je artiesten zou willen uitnodigen, dat is gewoon veel te vroeg."
Initiatiefnemer groot initiatief

Tot slot is een negende kritiekpunt dat er nu veel tijd zit tussen het moment van de subsidieaanvraag en de bevestiging dat initiatiefnemers deze subsidie ook daadwerkelijk ontvangen. Dit zorgt ervoor dat initiatiefnemers veel onzekerheid hebben over wanneer zij hun subsidie daadwerkelijk krijgen:

"En tussen de aanvraag en het stemmen zit natuurlijk ook nog een hoop tijd, want de mensen moeten ook de tijd krijgen om te stemmen. Dus tussen het aanvragen en de daadwerkelijke "dat het zeker is" dat je de subsidie krijgt, zit gewoon een enorm stuk tijd en dat was vroeger natuurlijk veel minder. Toen zat er een maand tussen en nu is dat drie maanden."
Initiatiefnemer groot initiatief

6.3 Overige knelpunten in de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022

Naast het gebrek aan transparantie bij de kleine initiatieven en het stemmen worden ook een aantal andere negatieve aspecten van de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 benoemd. Deze knelpunten hebben zowel betrekking op de grote- als op de kleine initiatieven.

Te weinig transparantie en budget voor 'vaste' initiatieven

Een eerste punt van kritiek gaat over de huidige regeling voor 'vaste' jaarlijkse initiatieven. Iedere Rotterdamse wijk beschikt op dit moment over een apart budget om een aantal 'vaste' wijkinitiatieven te financieren. Vanuit het budget worden bijvoorbeeld de sinterklaasviering, de 5 mei viering of een wijkkrant gefinancierd. Het budget voor de 'vaste' initiatieven verschilt per wijk en de wijkmanager bepaalt welke initiatieven hieronder vallen en hoe hoog het budget is. Dit heeft als gevolg dat in de ene wijk de wijkkrant wél onder de categorie 'vast' valt en in de andere wijk niet. Verschillende respondenten benoemen dat het niet transparant is dat de wijkmanager in zijn eentje bepaalt welke 'vaste' initiatieven er in een wijk jaarlijks geld krijgen:

"We hebben ook nog de vierde categorie en daarvan heeft de wijkmanager bepaald wat daar wel en niet in zit. Maar dat is niet transparant naar burgers toe."
Opzoomer Mee

De wijkmanagers zelf vinden het van belang dat er een vast budget beschikbaar blijft voor een aantal vaste initiatieven in de wijk, ook als de wijkraad zou gaan beslissen over de toekenning van budget bij grote initiatieven:

"Ik zie graag de vrijheid als de bevoegdheid naar de wijk gaat. Maar dan is wel van, wie heeft dan het budgethouderschap, dat is vaak een ander belegde verantwoordelijkheid. Dat je de vrijheid hebt om een reservering van je totale budget voor de vaste initiatieven te doen. Dat dat ook in de verordening of in de beleidsregel formeel beschreven staat dat dat mag. En dat je daar een proportioneel aandeel voor reserveert. Ik denk dat je iets van die strekking in elk geval mogelijk moet maken."
Wijkmanager X

Verschillende respondenten benoemen ook dat het wenselijk zou zijn als meer initiatieven 'vast' zouden worden, zodat de aanvragers niet in onzekerheid blijven zitten of er wel budget voor is:

"Voor een hoop vaste evenementen zou de gemeente misschien een keer moeten nadenken, oké wat willen we echt behouden en daar gewoon standaardbedragen aan koppelen. Het is raar dat we nu elk jaar via een bewonersinitiatief centjes moeten aanvragen. Via de stichting krijgen we dat geld wel zonder moeite. Eigenlijk is het belachelijk dat we elk jaar een hoop moeite moeten doen om überhaupt het evenement door te kunnen laten gaan, omdat het op zo'n rare manier is geregeld en we het geld uit verschillende potjes moeten trekken om het rond te krijgen."
Initiatiefnemer groot initiatief

Te veel gemeentelijke zaken vallen onder de regeling
Een tweede kritiekpunt is dat de gemeente volgens verschillende respondenten te veel gemeentelijke zaken heeft ondergebracht onder de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022. Zaken die oorspronkelijk door een cluster werden gefinancierd worden nu 'over de schutting gegooid' bij de regeling bewonersinitiatieven. Dit werd bijvoorbeeld gedaan bij de pilot met de wormenhotels:

"Wij hebben gemerkt dat Stadsbeheer in de vorige periode soms probeerde om zaken die zij eigenlijk uit hun eigen pot moest financieren ineens als een 'bewonersinitiatief' bij de wijkraad wilde neerleggen. En dan doel ik specifiek op de wormenhotels. Daar hadden ze op een gegeven moment een pilot voor, die ze zelf zouden bekostigen."
Wijkraadslid X

Een bijbehorend kritiekpunt dat door initiatiefnemers wordt benoemd is dat er de afgelopen jaren veel bezuinigd is op kunst en cultuur. Om die reden moeten er te veel initiatieven worden gesubsidieerd vanuit 'dezelfde' subsidiepot van de bewonersinitiatieven.

Onvoldoende overzicht en flexibiliteit bij besteding financiële middelen
Een derde probleem is dat naast het aantal ingediende initiatieven per wijk er ook onvoldoende overzicht is wat betreft de financiële middelen. Zo signaleert Opzoomer Mee dat in sommige wijken op dit moment niemand een overzicht heeft van het beschikbare budget voor initiatieven. Het is voor de respondenten nu onduidelijk wie er op dit moment verantwoordelijk is om het beschikbare 'initiatievenbudget' in de gaten te houden. Opzoomer Mee geeft aan dat zij vanuit wijknetwerkers regelmatig vragen krijgen over hoeveel geld er nog 'in de pot' zat omdat zij dit zelf niet wisten:

"Ik krijg vragen van een wijknetwerker van, hoeveel geld zit er nog bij ons in de pot? Dan zeg ik van, misschien moet je dat aan je manager vragen. Maar die weet het ook niet. Bij de gebiedscommissievergadering was er altijd een overzicht van, dit is er al uitgegeven en dit is er nog over."
Opzoomer Mee

Naast het ontbreken van het financiële overzicht zijn er in de huidige regeling ook minder mogelijkheden om budget voor initiatieven te verschuiven van de ene naar een andere wijk of naar een ander 'geldpotje' binnen de wijk. Opzoomer Mee benoemt dat in de ene wijk meer initiatieven worden ingediend dan in andere wijk. Het zou een uitkomst zijn als er minder schotten zouden zitten in het budget, zodat het geld terecht kan komen op een plek waar het harder nodig is.

Moeilijkheden digitale registratiesystemen
Een vierde probleem heeft betrekking op de moeilijkheden die wijknetwerkers en Opzoomer Mee ervaren met de digitale registratiesystemen van de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022. Voorheen lag de administratie van bewonersinitiatieven volledig in handen van Opzoomer Mee. Met de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 wilde de gemeente dat initiatieven zowel in het online systeem van de gemeente als in het online systeem van Opzoomer Mee zouden worden geregistreerd. Grote initiatieven (boven de 2500 euro) moeten nu eerst worden ingediend op Mijn.Rotterdam en worden hierna door OpZoomer getoetst en afgerond. Vervolgens moet de wijknetwerker inloggen en aangeven of de subsidie wordt toegekend. OpZoomer ziet het initiatief pas terug in de administratie op het moment dat een initiatief is afgewezen of toegekend. Zowel de wijknetwerkers als Opzoomer Mee benoemen dat zij het omslachtig vinden om initiatieven in twee systemen te registreren. De afhandeling verloopt nu vaak niet soepel:

"Voorheen kregen de netwerkers alles van ons en wij handelden alles af. Het enige wat ze hoefden te tikken was een advies en dat was het. Maar nu moeten ze inloggen, ze moeten stappen voltooien, taken voltooien, afwijzen, noem maar op. En daarin gaat het dan fout. We kunnen niet zien hoever een aanvraag in behandeling is. En dat zorgt voor de nodige verwarring en problemen."
Opzoomer Mee

Opzoomer Mee zou bovendien liever willen dat de backoffice bij hen blijft, omdat zij meer ervaring hebben met de administratieve afhandeling en op deze manier de initiatiefnemers en de gebiedsorganisatie beter kunnen ondersteunen.:

"Laat die hele backoffice bij ons zitten. Wij hebben acht jaar ervaring met die administratieve afhandeling. In de huidige constructie is nu het nodige misgegaan. In de eerste stemronde is bijvoorbeeld per ongeluk een mailtje gestuurd naar alle aanvragers, van helaas, uw aanvraag is afgewezen."
Opzoomer Mee

Beoordelingscriteria zijn onvoldoende helder
Een ander kritiekpunt dat wordt benoemd is dat initiatieven per wijk niet op een gelijke manier worden getoetst en dat de huidige beoordelingscriteria onvoldoende helder en eenduidig zijn. Er zijn voorbeelden bekend waarbij initiatiefnemers in zeven verschillende wijken hetzelfde initiatief indienden, waarbij het initiatief in de ene wijk wel subsidie kreeg en in de andere wijk niet. Dit verschil in beoordeling wordt door de respondenten als iets negatiefs ervaren. Initiatiefnemers benoemen dat er eventueel extra criteria zouden kunnen worden toegevoegd per specifiek type initiatief (thema en grootte) om de beoordeling zorgvuldiger te maken.

Regeling sluit onvoldoende aan bij de 'leefwereld' van burgers
Tot slot wordt door verschillende respondenten benoemd dat de regeling is bedacht zonder de verschillende betrokkenen daar actief bij te betrekken. Om die reden sluit de regeling te weinig aan bij de 'leefwereld' van bewoners. Voorbeelden hiervan zijn dat de stemprocedure niet past bij de wensen van respondenten en dat de aanvraagformulieren voor initiatiefnemers niet gebruiksvriendelijk zijn:

"Dus ook op die tekentafel zijn de lijntjes neergezet en is niet gekeken naar het gebied. Dus er wordt iedere keer dingen beslist vanuit de gemeente, dan zeggen ze burgernabij, maar de burgers waar het over gaat, worden er niet bij betrokken."
Wijkraadslid X

7 Wat wil de initiatiefnemer?

Door verschillende respondenten wordt benoemd dat het ondersteunen van initiatiefnemers niet alleen te maken heeft met het verstrekken van 'geld'. Ook andere randvoorwaarden dragen eraan bij dat zij een voorstel indienen.

7.1 Behoefte aan betrokkenheid

Wat wel belangrijk is voor initiatiefnemers is dat ondersteunende partijen betrokkenheid tonen bij hun initiatief. Verschillende initiatiefnemers (kleine initiatieven) benoemen dat zij deze betrokkenheid momenteel missen. De initiatiefnemers hebben behoefte aan erkenning en zouden graag willen dat Opzoomer Mee en gemeentelijke professionals vaker komen kijken bij hun initiatieven. Hoewel deze partijen wel door initiatiefnemers worden uitgenodigd komen zij in de praktijk meestal niet kijken op locatie:

"Ik moet zeggen, ik doe het voor de bewoners en er is eigenlijk nooit iemand van Opzoomer Mee en de gemeente geweest en de cultuurscouts zijn ook nooit geweest."
Initiatiefnemer klein initiatief

"De wijkmanager die zie ik wel, maar dan gewoon zo in de wandelgang. En natuurlijk heb ik ook contact met X van de wijknetwerken van ons, maar ze zijn er niet op een activiteit, terwijl je verplicht bent om ze uit te nodigen. (..): Maar ze komen nooit."
Initiatiefnemer klein initiatief

De ervaringen van een aantal andere initiatiefnemers met de betrokken professionals is juist erg positief. Sommigen benoemen dat Opzoomer Mee erg betrokken was bij hun initiatief:

"Dus Opzoomer Mee ervaar ik juist eigenlijk als een heel laagdrempelig, persoonlijk loket, waarin je gewoon ook echt met je onwetendheid en je vragen terecht kan. Hij denkt heel actief mee en adviseert ook hoe ik het als verhuurder met Havensteder en de gevelbeheerders moet aanpakken. Hij is echt wel een goede sparringpartner."
Initiatiefnemer klein initiatief

Ook het bestaan van andere ondersteunende organisaties wordt door initiatiefnemers als positief ervaren. Een voorbeeld hiervan is de organisatie Cultuur Concreet die ondersteuning biedt aan 'culturele initiatieven'. Hierbij wordt wel benoemd dat deze organisatie nog lang niet bij alle initiatiefnemers bekend is.

Initiatiefnemers benoemen verder dat zij naast het contact met professionals ook graag 'offline'-contact willen leggen met bewoners in de wijk. Ze hebben behoefte aan platforms en momenten om hun ideeën te kunnen toelichten en andere wijkbewoners te kunnen ontmoeten en betrekken:

"En voor de rest is het toch contact maken met anderen. Je maakt geen contact met internet."
Initiatiefnemer oude regeling

7.2 Drempels bij het indienen

Initiatiefnemers lopen bij het indienen van een initiatief tegen verschillende drempels aan. Een eerste drempel die zij benoemen is dat het digitale platform Mijn.Rotterdam niet gebruiksvriendelijk is en technisch niet altijd goed werkt. Verschillende initiatiefnemers benoemen bovendien dat ze liever 'offline' ondersteuning willen van professionals uit hun wijk, bij wie ze laagdrempelig kunnen 'aankloppen' voor hulp:

"De regeling heeft als doel om bewoners meer te betrekken bij initiatieven maar in fysieke zin was er niet direct een loket waar je naartoe kon en waar je eens even kon overleggen met iemand van, joh, dit staat in de regeling. Hoe zullen we dat aanpakken? Professionals kunnen digitaal communiceren, maar vooral actieve bewoners die wil je er meer bij betrekken. Die zijn niet zo van de digitale wereld."
Initiatiefnemer groot initiatief

Naast het feit dat sommige initiatiefnemers moeite hebben met digitale vaardigheden, hebben zij ook te maken met allerlei bureaucratische procedures. Zij hebben behoefte aan meer gemeentelijke ondersteuning bij het

aanvraagproces. Daarnaast wordt benoemd dat er naar initiatiefnemers tussentijds weinig of niet wordt gecommuniceerd over de voortgang van de aanvraagbehandeling:

En wat ik nou erg vind ontbreken, naast de makkelijke steun van de gebiedsregisseurs en dergelijke, is dat er toch professionals zijn, die bewonersinitiatieven daadwerkelijk kunnen ondersteunen. Niet omdat ze toevallig bij jou om de hoek zitten in jouw wijk, maar gewoon als beroep. Iemand die daar verstand van heeft en precies de weg weet hoe dat moet. Belast bewoners niet met allerlei bureaucratische rimram.
Initiatiefnemer groot initiatief

Het probleem van aanvragen überhaupt is dat het, wat jij al zei, die hele bureaucreatie eromheen en het online proces wat al hapert en al heb je ervaring, dan kom je er niet eens door, laat staan als je geen ervaring hebt.
Initiatiefnemer klein initiatief

Ook willen initiatiefnemers graag dat hun initiatieven 'meer zichtbaar' zijn in de wijk. Diverse respondenten benoemen dat offline publiciteit zoals flyeren daarbij soms geschikter is dan online informatie om wijkbewoners te informeren:

"Wij flyeren elke keer en we hebben een hele jonge wijkraad. En die zijn echt een beetje van, maar dat doen we toch met social media en digitaal (..). Is natuurlijk toch wat ingewikkelder dan ze gedacht hadden en er komt eigenlijk geen kip want ik bedoel, want wie gaat er allemaal op social media zitten kijken? Ook hun jongere vrienden doen dat ook allemaal niet blijkbaar, terwijl die flyer, dat werkt toch het allerbeste. Iedereen krijgt dat ding in de bus."
Wijkraadslid X

"Je moet veel meer de informatie dicht bij de mensen brengen. Bijvoorbeeld via wijkkranten, maar ook huis aan huis folders en advertenties op plekken waar mensen komen zoals speeltuinverenigingen."
Initiatiefnemer nieuw

Respondenten benoemen bovendien dat in sommige wijken geen locaties beschikbaar zijn waar initiatiefnemers hun initiatief kunnen uitvoeren. Buurthuizen waar zij in het verleden terecht konden zijn wegbezuinigd en in de Huizen van de Wijk is het niet altijd toegestaan om een initiatief uit te voeren. Ook in de wijk Oosterflank is er voor initiatiefnemers vaak geen geschikte locatie beschikbaar:

"Ik bedacht nog wel even de reden waarom er in Oosterflank zo weinig is gebeurd de laatste jaren. Alles is wegbezuinigd. Die professionele organisaties in de aangrenzende wijken hebben hele actieve bewonersorganisaties. Eén persoon heeft drie grote bewonersinitiatieven ingediend vanuit die bewonersorganisaties en die organisaties zijn in mijn wijk allemaal wegbezuinigd. Als je geen plek hebt om te ontmoeten, dan valt die sociale cohesie ook weg."
Wijkraadslid X

Ook uit het kwantitatieve deel van het onderzoek (zie hoofdstuk 3) blijkt dat het aantal initiatieven dat in Oosterflank is ingediend door een organisatie of sociaal ondernemer het laagste is van heel Rotterdam. Dit laatste kan met veel verschillende factoren samenhangen en is niet alleen afhankelijk van de beschikbaarheid van een geschikte locatie.

7.3 Drempels voor 'nieuwe' initiatiefnemers

Oorspronkelijk had de gemeente met de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 als doel om 'nieuwe bewonersgroepen' te bereiken en hen te activeren. Het is onduidelijk wie deze doelgroepen zijn en wat de gemeente zou kunnen doen om deze groepen te bereiken. Verschillende respondenten benoemen dat nieuwe groepen initiatiefnemers niet 'vanzelf' op de regeling zullen afkomen. De gemeente zou daarom vaker actief naar potentiële nieuwe doelgroepen moeten toegaan:

"Uiteindelijk denk ik dat je toch gewoon naar de mensen toe moet, wil je een andere groep bereiken. En dat is niet via het internet. Daar hoef je niet hele studies voor te doen. Die andere doelgroepen hebben echt niet de kracht. Het proces is heel talig. En dan zie je echt dat het heel lastig is en heel digitaal. Ik heb onderzoek gedaan met de studenten. Wat is het makkelijkste of wat is de manier om bewoners te bereiken? 'Word of mouth'. Dat was de conclusie. Door met mensen te praten en met papier te werken."
Initiatiefnemer oude regeling

Wij spraken in dit onderzoek geen mensen die nog niet eerder een initiatief hadden ingediend. Wel spraken we met twee initiatiefnemers die voor het eerst een initiatief hadden ingediend bij de gemeente. Zij gaven aan dat zij eerder niet bekend waren met de regeling. Pas toen zij door een gemeentelijke professional werden getipt over het bestaan besloten zij een initiatief in te dienen. Bij één initiatiefnemer werd het administratieve proces vrijwel volledig gedaan door deze gemeentelijke professional.

Beide initiatiefnemers benoemen dat meer burgers initiatieven zouden willen indienen, maar tegelijk niet goed weten *dat* dit kan en *hoe* ze dit moeten doen. Eén van hen heeft eerder geprobeerd om een initiatief in te dienen. Zij liep destijds vast tijdens de aanvraagprocedure en is toen gestopt. Ook gaf zij aan dat ze eerder graag een evenement voor kinderen in de wijk wilde organiseren, maar dat er geen locatie aanwezig was waar ze haar initiatief kon uitvoeren. Deze initiatiefnemer lukte het nu wel om haar aanvraag te voltooien doordat zij hulp kreeg van een andere, meer 'ervaren' initiatiefnemer.

Een ander punt dat beide initiatiefnemers benoemen is dat de aanvraagformulieren niet gebruiksvriendelijk, en onduidelijk zijn. Voor één initiatiefnemer was het bijvoorbeeld niet duidelijk wat er werd bedoeld met de zogenaamde 'gereedschapskist'. Zij wist niet dat het hier ging om een 'digitaal hulpmiddel'. De andere initiatiefnemer had ervaring met digitale processen (en was werkzaam als ICT'er), maar gaf aan dat ook zij moeite had met het digitale invulformulier. Halverwege het invullen kwam ze erachter dat ze bepaalde informatie eerst moest navragen om de aanvraagprocedure te kunnen voltooien:

"Probleem is dat je niet door de niet-ingevulde schermen heen kan scrollen. Je weet daardoor niet wat er later gevraagd wordt. Je moet dan weer opnieuw opzoek gaan naar bepaalde gegevens en soms ook weer terug scrollen door de ingevulde schermen. Het zou goed zijn als je tevoren een overzicht hebt wat voor informatie je allemaal moet aanleveren."
Initiatiefnemer nieuw

Ook Opzoomer Mee is van mening dat het aanvraagformulier gebruiksvriendelijker kan:

"Wij moeten nog wel een nieuwe slag maken in het verbeteren van dat formulier, ook qua lay-out moet er nog wel iets gebeuren. Misschien kunnen we hem dan gebruiksvriendelijker maken."
Opzoomer Mee

Het is bij initiatiefnemers niet bekend bij wie ze om hulp kunnen vragen als ze vastlopen bij de aanvraag. Meer mogelijkheden voor ondersteuning bij deze 'nieuwe' initiatiefnemers is welkom.

8 Discussiepunten bij het ontwerpen van een subsidieregeling bewonersinitiatieven

Hoewel de verschillende respondenten het eens zijn over bepaalde positieve en negatieve aspecten van de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 bestaan er ook een aantal punten waar verschillend over wordt gedacht.

8.1 Wat is de doelgroep voor de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022?

Er bestaan verschillende opvattingen over de doelgroep van de regeling bewonersinitiatieven. Volgens Opzoomer Mee is de regeling oorspronkelijk bedoeld om *bewoners* op een laagdrempelige wijze een initiatief te laten uitvoeren in hun wijk. Het idee is dat burgers via initiatieven actief worden en actief blijven. Opzoomer Mee benoemt dat zij de afgelopen jaren de ontwikkeling signaleren dat initiatieven steeds professioneler worden opgezet terwijl ze vooral voor *bewoners* bedoeld zijn:

"Ik merkte dat bewonersinitiatieven steeds meer professionaliseren. Dus het begrip bewonersinitiatieven ebde weg en daarvoor kwamen hele grote initiatieven terug van semi-professionals en mensen die het eigenlijk al jaren deden. Dus ik zeg van ik vind dit winst, want we moeten terug naar bewonersinitiatieven."
Wijkraadslid X

De huidige regeling staat toe dat initiatieven op verschillende manieren aan hun geld komen, wat ook wel 'stapelen' wordt genoemd. Zo kan een kunstfestival een deel van de financiering verkrijgen via het Oranjefonds, een deel via de gemeente Rotterdam en een deel via de regeling bewonersinitiatieven. Om financiering te krijgen via de regeling bewonersinitiatieven moet een initiatief wel kunnen aantonen dat het initiatief relevant is voor de wijk. Het discussiepunt dat OpZoomer benoemt is *of* het wenselijk is om vanuit de regeling zulke grote initiatieven te subsidiëren die ook al vanuit andere subsidiepotjes geld krijgen:

"Wij zien terug dat een initiatief een gat van 20.000 euro heeft qua financiering en om die reden aanklopt bij de regeling bewonersinitiatieven. Dit punt willen we aan de wethouder meegeven. We zien de ontwikkeling van hoe hoger het aangevraagde bedrag, hoe minder echte bewonersinitiatieven we zien."
Opzoomer Mee

Ook de meeste andere respondenten benoemen dat het wenselijk zou zijn om de regeling vooral te richten op kleinere initiatieven. Verschillende respondenten vinden bovendien de bovengrens voor grote initiatieven te hoog. Door mensen de mogelijkheid te geven om tot 20.000 euro aan te vragen – zoals dat nu in de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 kan - zorg je er volgens verschillende respondenten voor dat initiatiefnemers te veel de 'bovengrens' gaan opzoeken qua geld. Daarom benoemen sommige respondenten dat een bovengrens van 10.000 euro voor deze regeling misschien wenselijker is. Voor initiatieven boven de 10.000 euro die 'professioneler' van aard zijn zou mogelijk een andere regeling met 'aanvullende eisen' passender zijn:

"Ik vind de hoogte tot 10 duizend euro eigenlijk een fijne norm. In het verleden moesten ze boven de 10 naar een zwaardere subsidieverordening en daar kon je dus ook op sturen. Bij die grote initiatieven moet je wel een beetje sturen in de zin van hoeveel doe ik er per jaar en wat gaat er dan ongeveer gebeuren in de wijk?"
Wijkmanager X

Het stimuleert ook professionele mensen. Het is best lastig om een heel goed verhaal te hebben voor 20.000 euro als je gewoon een bewoner bent. Tenzij je dus inderdaad daar wat in geroutineerder bent, dan krijg je dus dat soort mensen.
Wijkraadslid X

Tegelijkertijd zijn er andere respondenten die geen voorstander zijn van een lagere bovengrens. Zij merken namelijk op dat ook grote initiatieven heel waardevol kunnen zijn voor de wijk en ook passen binnen de regeling. Voor minder dan 10.000 euro lukt het niet om bepaalde initiatieven te realiseren in de buitenruimte:

"Ik ben niet voor een bovengrens. Bijvoorbeeld zo'n vergroening van zo'n plein waar al meer dan veertig jaar niks is gedaan sinds de bouw van de wijk. Gemeente heeft het verwaarloosd, is ooit afgezet met hekken door de coöperatie op verzoek van de bewoners, maar het is gemeentegrond. Dus de prullenbakken zijn weggehaald, er zijn geen bankjes, dat zit nu allemaal in dat grote bewonersinitiatief. Dan ben je zo de 10.000 euro al voorbij."
Wijkraadslid X

Andere wijkraadsleden zijn van mening dat deze grotere projecten waardevol zijn, maar wellicht via een andere gemeentelijke subsidieregeling zouden kunnen worden uitgevoerd.

Veruit de meeste respondenten benoemen dat ze 2500 euro een 'geschikt bedrag' vinden als het gaat om het onderscheid tussen 'kleine' en 'grote' initiatieven. Opzoomer Mee en enkele initiatiefnemers benoemen dat het fijn zou zijn als de grens van 2500 euro iets zou worden 'opgerekt' naar bijvoorbeeld 5000 euro. Op die manier zouden meer 'relatief' kleine initiatieven op een snelle manier beoordeeld worden. Hoe sneller de doorloopsnelheid van de procedure is hoe aantrekkelijker het voor initiatiefnemers wordt gemaakt om een initiatief in te dienen:

"Ik zou de norm iets ophogen omdat je dan net iets meer kan dan alleen maar die pot in de straat met een plant erin. Zelfs een boom in je straat is al duurder."
Initiatiefnemer oude regeling

8.2 Wat is de rol van de wijkraad?

Los van de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 bestaat er bij wijkraadsleden veel onvrede over het feit dat zij wel op democratische wijze zijn verkozen maar vervolgens geen duidelijke taken hebben gekregen:

"Die Arwin van Buuren zei bij één van onze lezingen, omdat je de lokale democratie wilt verhogen, tuig je als gemeente een systeem op. Je laat mensen stemmen op een wijkraad en vervolgens geef je ze niks te doen."
Wijkmanager X

De wijkraadsleden doen hun best om te zoeken naar een invulling van hun 'rol', die momenteel niet helder is:

"Wij zijn vanuit het democratisch principe allemaal gekozen. Dan denk ik, dan leg je de verantwoordelijkheid neer bij een wijkraad als gekozen vertegenwoordigers van een wijk. Vervolgens zeg je, maar je kunt niet met elkaar beslissen, er moet gestemd worden. Dus ik dacht en voelde, wat doe ik hier eigenlijk?"
Wijkraadslid X

Als het gaat om de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 heeft de wijkraad formeel twee taken. De eerste taak is dat zij een 'enthousiasmerende' functie heeft en initiatiefnemers moet aanmoedigen om een initiatief in te dienen. Wijkraadsleden doen hun best om op hun eigen manier invulling te geven aan deze taak:

Dat probeer ik dus wel, want ik probeer juist mensen te zeggen joh, doe een aanvraag, als je het nou te moeilijk vindt, doe dan een kleine aanvraag, maar doe het wel. Daar ben ik wel juist heel veel mee bezig om mensen te activeren om het te doen.
Wijkraadslid X

De tweede rol houdt in dat zij een 'controlerende' functie hebben en erop toe moeten zien dat de verkiezingen en het stemproces juist verlopen. De wijkraad dient via de wijkmanager in te grijpen als er signalen zijn dat de stemming niet zorgvuldig zou zijn verlopen. Tijdens het gesprek met de wijkraadsleden geeft een deel van de wijkraadsleden aan niet op de hoogte te zijn van

bovenstaande taken. Anderen waren hier wel bekend mee, maar benoemen dat het vervelend is om wel "formele' taken" te hebben maar vervolgens "geen middelen" te krijgen om hier invulling aan te geven. Zo benoemen een aantal wijkraadsleden dat zij het stemproces wel *willen* controleren maar dit helemaal niet *kunnen,* doordat zij bijvoorbeeld niet beschikken over het overzicht van de ingediende initiatieven. Ook konden ze de initiatieven niet toetsten aan het wijkkoord, omdat dit akkoord er pas in het voorjaar van 2023 ligt:

"Ik vind het heel raar want we hebben dus blijkbaar wel een rol in, controle, want dat had ik mij niet gerealiseerd. Maar alle mogelijkheden daarvoor, dus dit is een plicht maar de hulpmiddelen, die heb je eigenlijk helemaal niet. Je hebt dus geen zicht op wat er gebeurt."
Wijkraadslid X

Sommige wijknetwerkers benoemen echter dat zij de wijkraad actief proberen te betrekken door hen te informeren over de initiatieven. Dit wordt volgens de initiatiefnemers niet in iedere wijk gedaan. Ook zijn er voorbeelden van wijken waar wijkraadsleden extra informatie aangeleverd krijgen van hun wijkmanager:

"Wij hebben de informatie wel, we krijgen keurig een overzicht van de grote en kleine initiatieven, dus dat is allemaal geen probleem."
Wijkraadslid X

Sommige wijkraadsleden hebben zelf het initiatief genomen om initiatiefnemers extra te ondersteunen, ook al hoort dit niet bij hun formele takenpakket:

"Wij hebben wel een andere rol gepakt dan hoe die bedoeld is, want wij hadden zoiets, niet alleen bewoners enthousiasmeren wij, wij helpen hen vooruit. Wat soms heeft geresulteerd, dat wij uit naam van bewoners bij hen thuis aan de keukentafel een initiatief hebben ingediend tot half 10 's avonds met de wijknetwerker aan de telefoon."
Wijkraadslid X

Terwijl sommige wijkraadsleden ruimte kregen om bewoners deze extra ondersteuning te bieden, werd dit niet door alle wijkmanagers en wijknetwerkers in kwestie toegejuicht. Sommige wijkmanagers waren namelijk van mening dat wijkraadsleden zich alleen met hun 'eigen' taken moesten bezighouden. Enkele wijkraadsleden gaven dan ook aan dat hun inzet door de betreffende wijkmanager niet werd toegejuicht:

"Bij de eerste officiële ontmoeting zei de wijkmanager van eigenlijk moeten jullie je niet bezighouden met een wijkakkoord en zo. Laat het aan de ambtenaren over, jullie moeten eigenlijk gewoon leuke dingen doen met bewoners en lintjes knippen."
Wijkraadslid X

Ook mochten wijkraadsleden in sommige wijken niet direct met hun wijkmanager communiceren, omdat dit officieel zo in de verordening staat:

"Wij mogen niet officieel met de wijkmanager communiceren, want daar zit een wijkcoördinator tussen."
Wijkraadslid X

Verschillende respondenten zijn van mening dat de wijkraad een grotere rol zou moeten krijgen bij het toewijzen van subsidies bij bewonersinitiatieven. Zowel de wijknetwerkers als stichting Opzoomer Mee vinden het wenselijk dat de wijkraad een adviesfunctie zou krijgen bij het verstrekken van subsidies aan grotere initiatieven:

"Ik denk dat je toch ook de wijkraad in ieder geval een stem of een zwaarwegende mening daarover kan laten geven, samen met een wijkmanager bijvoorbeeld."
Wijknetwerker X

"Persoonlijk zou ik zeggen van, geef ze in ieder geval een stem voor die grotere initiatieven (niet die tot en met 2500 euro). Bij die kleine initiatieven geeft dat te veel vertraging in het proces. Maar die wat grotere, geef ze in ieder geval een soort adviesfunctie."
Opzoomer Mee

De wijkmanagers en de meeste wijkraadsleden zijn van mening dat de wijkraad zelfstandig over de grote initiatieven zou moeten kunnen beslissen. De wijkmanagers noemen daarbij expliciet dat zij negatief staan tegenover een rol voor de wijkraad die slechts 'adviserend' is:

"Ik zou het ook terugleggen bij de wijkraden allemaal, die zijn al gekozen dus dat lijkt me de beste reden om het terug te leggen bij de wijkraden."
Wijkraadslid X

Er bestaat echter ook een wijkraadslid die vindt dat ambtenaren *beter* kunnen beslissen over de te verstrekken subsidies dan wijkraadsleden. Het wijkraadslid vindt dit beter wat betreft de rechtsgelijkheid, omdat een ambtenaar 'neutraal' dient te handelen en onafhankelijker kan beslissen. Het is volgens het wijkraadslid raar dat een 'kaderstellend' orgaan als een wijkraad ook mag beslissen over een subsidie.

Opzoomer Mee vindt dat wanneer de wijkraad een rol krijgt in de subsidieverstrekking, het beter zou zijn om de bespreking tussen de initiatiefnemer en de wijkraad te vermijden. Dit om de bewoners te ontlasten, om nog een keer een verhaal te moeten doen voor een commissie. Dat laatste werd volgens Opzoomer Mee door veel aanvragers als belastend ervaren.

De initiatiefnemers geven aan dat het voor henzelf niet zo veel uitmaakt of er nu een wijkmanager, wijknetwerker of wijkraad over hun initiatief beslist. Zij willen vooral dat hun initiatief kan worden uitgevoerd en dat zij hierbij voldoende ondersteuning krijgen:

"Kijk, wij kunnen niet zeggen of het handig is wie beoordeelt, want het wordt beoordeeld en dat moet ook gewoon. En dan hangt het van of één persoon af of een hoop vervelende mensen. Dat maakt eigenlijk niet zo veel uit."
Initiatiefnemer oude regeling

8.3 Wat is de rol van wijkmanagers en wijknetwerkers?

Er wordt door de respondenten verschillend gedacht over de rol van de wijkmanager en wijknetwerker in de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022. Terwijl sommige respondenten van mening zijn dat de wijkmanager en wijknetwerker te veel macht hebben gekregen, ervaren zij hun eigen rol heel anders.

Verschillende wijkraadsleden en initiatiefnemers geven aan dat de wijkmanager in de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 te veel macht heeft gekregen, omdat deze in zijn eentje een handtekening kan zetten onder een bewonersinitiatief. Verschillende wijkraadsleden benoemen dat zij 'de wijkraad' als democratisch gekozen orgaan geschikter vinden om te beslissen over deze bewonersinitiatieven dan de wijkmanager:

"En nu ligt die beslissing bij de wijkmanager, dan heb je als wijkraad daar dus helemaal geen zicht op ook, terwijl wij als wijkraad, de oude wijkraad. Wit, zwart, jong, oud door elkaar, maar wij namen die beslissing voor de wijk van, wat is er goed voor iedereen?"
Wijkraadslid X

"Nu worden we beoordeeld door de wijkmanagers en wijknetwerkers, maar dat zijn niet altijd de mensen die in de wijk wonen. En degenen die in de wijk wonen die gaan er niet meer over. Dat heb je dus ook, dan krijg je op een gegeven moment ook dat dat Huttendorp-initiatief wordt afgewezen terwijl dat al gewoon twintig jaar traditie is. Maar dan denkt iemand van het past niet meer in de regels en een nieuwe wijkmanager en die denkt, het past niet meer in de regels, terwijl het al twintig jaar gewoon het belangrijkste sociale evenement is .... En dan hebben wij geen poot meer om op te staan."
Wijkraadslid X

De wijkmanagers zelf ervaren hun rol heel anders. Sommigen benoemen dat hun eigen rol slechts een 'formaliteit' is die zich beperkt tot een administratieve handeling. Zij menen dat de macht in de praktijk ligt bij de wijknetwerkers. Een andere wijkmanager benoemt dat hij meer doet dan alleen 'vinkjes' zetten en veel tijd besteedt aan het enthousiasmeren van bewoners:

"Ik doe meer als vinkje zetten. Ik probeer juist iedereen aan te jagen om zoveel mogelijk kleine initiatieven in te dienen. Want dat loopt, vind ik, redelijk, tot en met de 2500 euro. Dat gaat heel snel erdoor en daar hebben we er best wel veel van gehad. En voor de rest heb ik wel geprobeerd om iedereen aan te jagen om in ieder geval voldoende initiatieven voor die stemrondes in te dienen."
Wijkmanager X

Ook benoemen wijkmanagers dat zij beslissingen nooit 'helemaal' alleen nemen, maar altijd in goed overleg met hun wijknetwerker:

"Ik heb eigenlijk aan het begin van dit jaar tegen mijn netwerkers gezegd, ik vind bewonersinitiatieven echt jullie speelveld. Daar wil ik als wijkmanager eigenlijk zo min mogelijk mee te maken hebben. Het is jullie taak om een initiatief te erkennen en te herkennen en kleinschalig budget over te dragen waardoor dingen kunnen gebeuren in de wijk. Ik ervaar het eigenlijk, ik kom pas 'in play' op het moment dat het niet goed gaat."
Wijkmanager X

Wijknetwerkers benoemen bovendien dat zij hun beslissingen laten afhangen van de bredere koers die de gemeente vaart. Naast de wijkmanager en wijknetwerker hebben ook 'het college', het 'wijkakkoord' en het 'wijkactieplan' invloed op de beslissing of een initiatief een positief advies krijgt:

"Het begint eigenlijk met het college, want wij hebben gewoon een collegeprogramma en we hebben een wijkakkoord en we hebben een wijkactieplan. Dus het is echt niet zo van "doen hoor", het voldoet aan allerlei eisen voordat ik als wijknetwerker een positief advies geef. En dan kijkt ook nog de wijkmanager met mij mee. Dan heb je tot slot alles bekeken. Het is wel heel makkelijk om te zeggen dat maar één persoon beslist."
Wijknetwerker X

Sommige wijkmanagers benoemen wel dat de wijknetwerkers in de huidige regeling de aanvragen van initiatiefnemers onvoldoende kunnen bijsturen. Het zou wenselijk zijn als wijknetwerkers meer kunnen sturen op het budget. Anderen geven aan dat dit in hun wijk wel gebeurt:

"Ik vind het een groot probleem dat mijn netwerkers niet kunnen sturen op budget. Dus voorheen hadden die netwerkers, die konden toetsen, die konden bijsturen, die konden die bedragen naar beneden halen en die bedragen realistisch maken."
Wijkmanager X

Er zijn ook initiatiefnemers die het goed zouden vinden als in plaats van de wijkmanager er een professioneel team van twee of drie ambtenaren zou worden ingesteld die alle initiatieven in alle wijken op een 'gelijke manier' zou beoordelen. Dit voorstel wordt echter door niet iedereen gesteund, omdat deze professionals onvoldoende zouden kunnen inschatten hoe belangrijk een initiatief voor de betreffende wijk is.

8.4 Hoe streng moeten we omgaan met geld?

Er wordt door de respondenten verschillend gedacht over de vraag hoe streng of soepel de gemeente zou moeten zijn bij het verstrekken van geld aan initiatiefnemers. Terwijl een deel van de respondenten vindt dat de gemeente strenger zou moeten zijn, is een ander deel van mening dat er juist wat soepeler met geld zou mogen worden omgegaan.

Sommige wijkraadsleden en initiatiefnemers zijn van mening dat er te soepel wordt omgegaan met het verstrekken van geld. Zij vinden dat initiatieven niet zorgvuldig genoeg worden beoordeeld en dat initiatiefnemers hun aangevraagde geld in een te beperkte mate hoeven te verantwoorden. Ook benoemen zij dat de gebiedscommissies in het verleden veel zorgvuldiger omgingen met het verstrekken van geld:

"De kleine initiatieven waren eigenlijk in één dag zo door één persoon allemaal goedgekeurd, wat de indruk wekte van, je hebt ze niet eens gelezen, want daar heb je helemaal geen tijd voor gehad."
Wijkraadslid X

Wijkraadsleden benoemen dat in de oude regeling initiatiefnemers vaker een deel van het geld kregen terwijl initiatiefnemers nu meestal het hele aangevraagde bedrag krijgen. De wijkraadsleden zijn van mening dat de gemeente best wat kritischer mag zijn op het verstrekken van geld en dat initiatiefnemers juist creatief worden als zij iets minder vanzelfsprekend het hele aangevraagde geldbedrag krijgen:

"Mensen worden soms creatief en soms kan je zeggen, we moeten een beetje delen met zijn allen, er is niet genoeg voor al deze initiatieven, wie wil het nog doen als die de helft krijgt? En je kan ook iemand adviseren van, er is een Ouderenfonds, daar kan je

voor een kerstdiner bij Sint Laurensfonds wat halen voor het armoedefonds kan je bij die, daar kan je co-financiering zoeken."
Wijkraadslid X

Verschillende wijkraadsleden benoemen ook dat zij het belangrijk vinden dat er op een 'zuivere' manier wordt omgegaan met 'gemeenschapsgeld' en dat initiatiefnemers hun uitgaven kunnen verantwoorden. Zij benoemen dat de gemeente nu niet genoeg mankracht heeft om ieder 'bonnetje' te controleren. Als het aan de wijkraadsleden ligt zou hier strenger op moeten worden toegezien. Om die reden zou het volgens sommigen wenselijk zijn om in plaats van één keer per jaar, iedere drie maanden te vragen om financiële verantwoording van initiatiefnemers:

"Ik vind ook, een bewonersinitiatief moet gewoon transparant zijn, er moet ook een goede verantwoording komen en ik merk wel dat de gemeente daar niet echt op zit te wachten om te kijken, wat hebben ze echt met het geld gedaan. (...) Er moet ook een heel goede uitleg komen voor de initiatiefnemers, dat ze weten waar ze aan beginnen en dat het niet geld is wat ze zomaar kunnen gebruiken, dat ze beseffen dat het gemeenschapsgeld is waar iedereen heel zuiver en netjes en zorgvuldig mee om moet gaan. En dat vind ik ook wel een taak van de gemeente wat ik vaak mis."
Wijkraadslid X

Opzoomer Mee benoemt daarentegen dat het niet haalbaar en wenselijk is om bij kleine initiatieven tot en met 2500 euro 'te streng' te zijn met het verstrekken van geld. De wijknetwerkers kunnen volgens Opzoomer Mee voldoende inschatten welke initiatieven geld zouden moeten krijgen en welke niet. Opzoomer Mee erkent wel dat het voorkomt dat initiatieven te makkelijk geld krijgen. Extra begeleiding en gelegenheid voor wijknetwerkers om ervaringen uit te wisselen (bijvoorbeeld via workshops) zou volgens hen behulpzaam kunnen zijn om deze groep kritischer te laten beoordelen.

Ook wijkmanagers benoemen dat het niet wenselijk is om *te* kritisch te zijn op het verstrekken van geld als het gaat om kleine initiatieven. Zij benoemen dat de wijkraad soms wat *te* streng is:

"Ik denk dat het veel beter is om te zeggen in de evaluatie, we willen die wijkraad echt wel weer positie geven, maar we merken ook dat de wijkraad wel heel kritisch op dat potje gaat zitten en eigenlijk het grote geheel een beetje uit het oog verliest, dus zij voelen zich eigenaar van het geld. En doordat ze zich eigenaar voelen, gaan ze heel kritisch, alsof het hun huishoudcentjes zijn, gaan ze dat uitgeven."
Wijkmanager X

Het is volgens de wijkmanagers belangrijk om ervoor te zorgen dat het indienen van een klein bewonersinitiatief laagdrempelig blijft. Bij het aanvragen van hogere bedragen zou de gemeente wel strengere eisen mogen stellen. Volgens de wijkmanagers zou het behulpzaam zijn om de wijkraad vaker te wijzen op het doel van de regeling bewonersinitiatieven, namelijk om bewoners te 'stimuleren' in plaats van te 'bekritiseren':

"En wat ik wel ook interessant vond, wat ik ook een beetje hoor, is dat we een beetje terug moeten eigenlijk naar waar de initiatieven in het begin voor bedoeld waren. Dus om gewoon bewoners te stimuleren om bij te dragen in hun wijk en dat ze ook daar meer inspraak in hadden. En ik vond het ook wel interessant wat jij en X dan zeiden over dat het dus ook belangrijk is dat de wijkraad eigenlijk dus leert om ook meer vanuit die benadering die initiatieven te beoordelen. Toch? In plaats van met meer een superkritische houding, om meer een soort van stimulerend naar die burgers te zijn."
Wijkmanager X

9 Conclusie

Met dit onderzoek zijn de ervaringen van verschillende stakeholders (initiatiefnemers, wijkraadsleden, Opzoomer Mee, wijknetwerkers en wijkmanagers) in kaart gebracht. De deelvragen van het onderzoek zijn beantwoord in hoofdstukken 3 tot en met 10. In dit hoofdstuk beantwoorden wij de hoofdvraag.

Hoofdvraag
Hoe wordt de huidige regeling bewonersinitiatieven die in maart 2022 van start is gegaan door verschillende stakeholders ervaren en hoe zou deze indien wenselijk kunnen worden aangepast in lijn met het programma Wijk aan Zet?

Het kwantitatieve deel van het onderzoek laat zien dat er met de invoering van de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 door initiatiefnemers meer 'kleine initiatieven' (tot en met 2500 euro) worden ingediend en minder 'grote initiatieven' (boven de 2500 euro). Deze conclusie sluit aan bij de ervaringen van de verschillende stakeholders in het kwalitatieve deel van het onderzoek. Zo benoemen zij vrijwel allemaal dat het positief is dat de procedure voor 'kleine initiatieven' een kortere omlooptijd heeft dan de oude regeling waardoor het aantrekkelijker wordt voor initiatiefnemersnemers om een 'klein' initiatief in te dienen. Sinds de invoer van de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 is het aantal ingediende 'grote initiatieven' echter gedaald. Verschillende stakeholders benoemen dat initiatiefnemers grote aanvragen 'opknippen' om zo meerdere kleine subsidies aan te kunnen vragen. Ook kozen verschillende initiatiefnemers er bewust voor om hun initiatief nog 'net' in de oude regeling in te dienen om de stemronde te kunnen vermijden.

De verschillende stakeholders zijn het over een aantal zaken met elkaar eens. Zo is iedereen van mening dat het stemmen beter kan worden afgeschaft en dat het beter is om initiatieven te beoordelen op basis van hun maatschappelijke waarde in plaats van op basis van populariteit. Over de overige aspecten van de regeling wordt verschillend gedacht. Als er *iets* is wat dit onderzoek duidelijk maakt, is het dat de functie van initiatieven kan verschillen per buurt en dat ervaringen van individuen met zowel de 'oude' als de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 verschillend kunnen zijn. Dit onderzoek biedt in die zin geen 'absolute oplossingen' maar brengt wel discussiepunten in kaart die kunnen worden meegenomen bij het ontwerpen van een toekomstige regeling. Stakeholders streven enerzijds naar een regeling die rekening houdt met de 'unieke context' van de wijk maar die anderzijds ook 'uniform' en 'eenduidig' is. Zij willen 'misbruik van gemeenschapsgeld' voorkomen, maar tegelijk ook wegblijven van een 'doorgeschoten controledrang' bij het verantwoorden van geld. Daarnaast denken zij verschillend over de vraag in hoeverre de regeling zich moet beperken tot de doelgroep waar de regeling oorspronkelijk voor bedoeld is, namelijk de 'bewoners', in hoeverre daar ook meer 'professionele' initiatiefnemers bij horen en wat de gewenste rol van de wijkraad en gemeentelijke professionals is.

In lijn met het programma Wijk aan Zet wil de gemeente de burger dichtbij 'huis', 'in' de eigen wijk, stimuleren om een initiatief in te dienen. Hoewel de gemeente daarbij het liefst 'nieuwe doelgroepen' wil bereiken is er niet duidelijk op papier gezet welke specifieke 'groepen' dit zijn. Voor burgers zonder ervaring lijkt de huidige regeling weinig toegankelijk. Burgers zijn niet altijd op de hoogte dat de regeling bestaat, worstelen met de huidige bureaucratie en digitale systemen en missen een locatie in de wijk waar zij hun initiatieven kunnen uitvoeren. In plaats van 'digitale ontmoetingen' hebben zij behoefte aan 'offline ontmoetingen' in de buurt om daar andere burgers en professionals te ontmoeten. In plaats van 'beoordeeld' te worden tijdens een vergadering willen initiatiefnemers vooral dat gemeentelijke

professionals en wijkraadsleden interesse tonen in hun initiatief en hen ondersteunen.

Een onderdeel van Wijk aan Zet is ook dat de verkozen wijkraad initiatiefnemers in hun wijk moet stimuleren en het stemproces (van initiatieven) moet controleren. Deze rollen zijn voor de wijkraadsleden onduidelijk en zij missen bovendien de middelen om hier invulling aan te geven. Niet alleen de wijkraadsleden worstelen hiermee: ook wijkmanagers, wijknetwerkers en Opzoomer Mee zijn soms 'zoekende' naar hun rol in het huidige proces.

Concluderend kunnen we stellen dat de huidige regeling bewonersinitiatieven *werk in uitvoering* is. Er wordt gewerkt om deze stap voor stap te verbeteren en aan te laten sluiten bij bewoners in de wijk. Cruciaal daarbij is dat de gemeente zich in het vervolg meer zou kunnen richten op 'potentiële' initiatiefnemers die nog niet bij de gemeente in 'beeld' zijn maar wel interesse hebben om een bijdrage te leveren aan hun wijk.

10 Aanbevelingen voor de subsidieregeling bewonersinitiatieven

Doelgroep:

A. **Focus de regeling primair op de groep initiatiefnemers waarvoor de regeling oorspronkelijk is bedoeld, namelijk 'bewoners'.** Overweeg voor initiatieven boven de 10.000 euro een andere regeling te construeren. Grotere initiatieven vanuit culturele ondernemers en sociale entrepreneurs zijn heel waardevol voor de stad, maar zijn een andere groep dan 'bewoners'. Voorkom dat te veel verschillende gemeentelijke projecten 'over de schutting worden gegooid' bij dezelfde regeling. Er moeten op die manier steeds meer verschillende projecten worden gefinancierd uit dezelfde subsidiepot.

B. **Formuleer duidelijk welke specifieke 'nieuwe doelgroepen' (van bewoners) de gemeente met de subsidieregeling bewonersinitiatieven wil aanspreken en ontwikkel beleid gericht op deze afzonderlijke groepen.** Zonder specifiek te weten wat nieuwe doelgroepen zijn kun je moeilijk beleid ontwikkelen om deze groepen te bereiken en te betrekken. Houd rekening met het feit dat 'nieuwe doelgroepen' niet op de hoogte zijn van het bestaan van de regeling en drempels ervaren om hun ideeën in te dienen. Ga als gemeente actief op zoek naar nieuwe doelgroepen op locatie in de wijk en leg persoonlijk contact met bewoners. Communiceer naar bewoners dat zij ondersteuning kunnen krijgen bij het indienen van een initiatief en nodig hen uit om ideeën in te dienen.

Betrekken van stakeholders:

A. **Betrek verschillende stakeholders bij het ontwerpen van een subsidieregeling bewonersinitiatieven en voorkom dat een regeling slechts 'op de tekentafel' wordt bedacht.** Zorg er hiermee voor dat de subsidieregeling bewonersinitiatieven aansluit bij de 'leefwereld' van de doelgroep.

B. **Blijf de subsidieregeling bewonersinitiatieven monitoren en betrek daarbij verschillende stakeholders.**

Omgang met initiatiefnemers:

A. **Richt het proces op zo'n manier in dat de kans op incidenten wordt geminimaliseerd en dat initiatiefnemers zich veilig voelen.** Voorkom dat initiatiefnemers het gevoel krijgen dat zij publiekelijk worden 'afgebrand', zoals dit eerder is voorgevallen in sommige gebiedscommissies.

B. **Spreek actief waardering uit naar initiatiefnemers.** Wees als gemeentelijke professional en wijkraad niet alleen bij de aanvraag of beoordeling van initiatieven betrokken, maar laat ook 'je gezicht zien' bij de uitvoering van het initiatief.

Ondersteuning van initiatiefnemers:

A. **Biedt initiatiefnemers ondersteuning bij regelingen en bureaucratie.** Ondersteun als gemeente daarbij zowel online- als offline met de aanvraag en uitvoering van initiatieven. Door een wijkraadslid wordt geopperd dat deze ondersteuning ook kan worden

geboden via bewoners die doormiddel van een vrijwilligersbijdrage worden gefinancierd. Dit kan mensen uit de bijstand mogelijkheden bieden om ervaring op te doen.

B. **Creëer een gebruiksvriendelijker aanmeldformulier voor initiatiefnemers.** Betrek bewoners bij het ontwerpen en verbeteren van het huidige formulier. Vermeld duidelijk op dit formulier waar burgers terecht kunnen voor hulp en ondersteuning bij het invulproces.

C. **Realiseer als gemeente centrale ontmoetingsplekken in de wijk waar initiatiefnemers hun initiatief kunnen uitvoeren.** Het is voor initiatiefnemers nu vaak niet mogelijk om gebruik te maken van de Huizen van de Wijk. Vooral in wijken met minder sociale voorzieningen belemmert het ontbreken van een geschikte locatie initiatiefnemers om een initiatief in te dienen.

D. **Faciliteer fysieke in plaats digitale (Mijn.Rotterdam) ontmoetingen tussen initiatiefnemers, wijkbewoners, de wijkraad en professionals.** Creëer offline- (fysieke) platforms en momenten waarop initiatiefnemers hun ideeën kunnen toelichten aan bewoners en professionals in de wijk.

Beoordeling van initiatieven:

A. **Schaf het stemmen af.** Beoordeel bewonersinitiatieven op basis van hun maatschappelijke waarde in plaats van hun populariteit.

B. **Behoud de huidige procedure voor kleine initiatieven.** De snelle afhandeling van de procedure wordt positief beoordeeld. Overweeg de ondergrens van 2500 euro te verhogen naar 5000 euro om te procedure voor 'kleinere' initiatieven te versnellen.

C. **Zorg voor transparantie en publiceer alle beoordeelde initiatieven online.**

D. **Zorg voor een snellere doorloop bij 'grote initiatieven'.** Realiseer meerdere momenten per jaar (meer dan twee) waarop grotere initiatieven worden beoordeeld.

E. **Stel iconische/vaste initiatieven in de wijk veilig.** Zorg voor voldoende budget om jaarlijks terugkerende vaste initiatieven te blijven financieren.

F. **Bied bewoners de gelegenheid om 'wijkoverstijgende' initiatieven te kunnen indienen.**

Rol- en taakverdeling:

A. **Zorg voor een duidelijke rol- en taakafbakening voor wijkmanagers, wijknetwerkers, wijkraadsleden en Opzoomer Mee.** Zorg ervoor dat de verschillende betrokkenen elkaar niet in de weg lopen, maar elkaar 'vooruit' helpen. Geef de wijkraad daarbij de juiste middelen om invulling te geven aan haar taken.

Regels en criteria:

A. **Formuleer in de subsidieregeling bewonersinitiatieven heldere 'eenduidige' criteria voor het toekennen van subsidies maar biedt ook ruimte voor 'maatwerk'.** Voorkom dat eenzelfde initiatief in de ene wijk wordt goedgekeurd en in de andere wijk wordt afgekeurd. Hanteer duidelijke kaders waarop initiatieven worden beoordeeld. Maak daarbij eventueel onderscheid tussen verschillen typen initiatieven. Biedt daarnaast ook ruimte om rekening te houden met verschillende doelgroepen, initiatieven en behoeften per wijk.

B. **Voorkom waar mogelijk zowel 'misbruik van gemeenschapsgeld' als een 'doorgeschoten controledrang' bij het verantwoorden van geld.**

C. **Zorg dat overgebleven budget eenvoudiger van de ene wijk naar de andere wijk kan worden overgeheveld**. Beperk daarvoor de zogenaamde 'schotten' in het budget.

Communicatie:

A. **Communiceer de subsidieregeling bewonersinitiatieven meer naar de Rotterdammer en maak gebruik van zowel online- als offline communicatiemiddelen.** Zet ook in op meer bekendheid voor het platform Mijn.Rotterdam indien ervoor wordt gekozen om dit platform te gebruiken.

Praktische zaken:

A. **Zorg dat de technische gemeentelijke systemen functioneren en gebruiksvriendelijk zijn voor gebruikers.**

B. **Stem de administratie van initiatieven in de digitale systemen van Opzoomer Mee en de gemeente Rotterdam beter op elkaar af.** Voorkom dat wijknetwerkers in twee verschillende digitale systemen moeten werken. Zorg ook dat Opzoomer Mee toegang heeft tot informatie van 'alle' ingediende initiatieven.

Bijlagen

Gemeente
Rotterdam

Bijlage A

In de media worden zowel praktische als principiële bezwaren benoemd op de subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022. Een disclaimer hierbij is dat deze bezwaren en kritiekpunten signalen zijn die niet per definitie feitelijk zijn onderbouwd. Deze kritiek verscheen op het moment dat het 'stemmen' op de initiatieven nog niet was afgeschaft.

Praktische bezwaren uit de media:

- Mensen zijn niet voldoende bekend met het feit dat zij kunnen stemmen op bewonersinitiatieven. De subsidieregeling bewonersinitiatieven 2022 is voor bewoners in de wijk te onbekend (Open Rotterdam)
- Een genoemde voorwaarde voor het honoreren van een initiatief is dat deze moet worden getoetst aan het wijkakkoord dat er op dit moment nog niet is (Open Rotterdam)
- Er waren weinig initiatieven om op te stemmen (Rijnmond, Open Rotterdam)
- Slechts twee keer per jaar een stemronde is te weinig. De eerste stemronde was pas 1 juli. Dat was te laat om bijvoorbeeld iets te kunnen organiseren in de zomer (Vers beton)
- Het stemmen is onvoldoende laagdrempelig. De Digi-D vormt voor burgers een drempel (Vers beton)

Principiële bezwaren uit de media:

- "Meedoen" wordt door de gemeente via een digitaal platform gereduceerd tot het bewegen binnen de kaders van de door de gemeentelijke vastgestelde waarden, stellingen en gesloten vragen (Vers beton)
- Afhankelijk zijn van stemmen geeft initiatiefnemers onzekerheid of het initiatief kan doorgaan. Ze worden afhankelijk van peilingen en *likes* in plaats van dat zij leunen op collectieve burgerkracht (Vers beton)

Bijlage B

Tabel B.1: Wijken waarin initiatiefnemers uit dit onderzoek hun initiatief hebben ingediend

Noord	Zuid
Oude Westen	Rozenburg
Stadsdriehoek	Beverwaard
IJsselmonde Zuid	Kop van Zuid
Wielewaal	Hoogvliet Noord
Ommoord	Pendrecht
Bergpolder	
Overschie	
Liskwartier	
Noordereiland	
Schiemond	

Tabel B.2: Soorten initiatieven die initiatiefnemers uit dit onderzoek hebben ingediend

Soort initiatief	Aantal initiatieven
Educatie	2
Festiviteiten	5
Sociaal	3
Kunst & Cultuur	6
Buitenruimte	1
Totaal	17

Tabel B.3: Soorten initiatiefnemers die hebben deelgenomen aan dit onderzoek

Soorten initiatiefnemers	Aantal gesproken initiatiefnemers
Bewoner	6
Organisatie	5
Sociaal ondernemer	8
Totaal	19

Bijlage C

			Status				
			Total	Afgewezen	In behandeling	Ingetrokken	Toegekend
			Count	Count	Count	Count	Count
JAAR	2017	Total	1412	59	0	21	1332
		Afrikaanderwijk	35	0	0	0	35
		Agniesebuurt-Provenierswijk	48	0	0	0	48
		Bergpolder-Blijdorp-Liskwartier	43	0	0	0	43
		Beverwaard	28	0	0	0	28
		Bloemhof	23	0	0	0	23
		Bospolder-Spangen-Tussendijken	109	22	0	6	81
		Carnisse-Zuiderpark	14	0	0	0	14
		Cool-Scheepvaartkwartier-Stadsdriehoek	38	0	0	1	37
		Crooswijk	43	0	0	0	43
		Delfshaven-Schiemond	40	5	0	6	29
		Dijkzigt-Oude Westen	23	0	0	0	23
		Entrepot-Noordereiland	10	0	0	0	10
		Feijenoord	25	1	0	1	23
		Groot-IJsselmonde en Oud-IJsselmonde	66	1	0	0	65
		Heijplaat	9	0	0	0	9
		Hillegersberg	42	0	0	1	41
		Hillesluis	53	0	0	0	53
		Hoek van Holland	54	2	0	2	50
		Hoogvliet	40	0	0	0	40
		Katendrecht-Wilhelminapier	40	0	0	0	40
		Kralingen	59	1	0	1	57
		Kralingseveer	9	0	0	0	9
		Lage Land, Prinsenland en 's-Gravenland	24	0	0	0	24
		Lombardijen	55	1	0	0	54
		Mathenesse	14	2	0	2	10
		Middelland-Nieuwe Westen	77	22	0	0	55
		Nesselande	9	0	0	0	9
		Ommoord	17	0	0	0	17
		Oosterflank	8	0	0	0	8
		Oud Charlois-Wielewaal	30	0	0	0	30
		Oude Noorden	80	0	0	0	80
		Overschie	49	0	0	0	49
		Pendrecht-Zuidwijk	38	0	0	0	38
		Pernis	26	0	0	0	26
		Rozenburg	25	2	0	0	23
		Schiebroek	36	0	0	1	35

		Tarwewijk	20	0	0	0	20
		Vreewijk	33	0	0	0	33
		Zevenkamp	20	0	0	0	20
	2018	Total	1443	15	0	40	1388
		Afrikaanderwijk	45	0	0	0	45
		Agniesebuurt-Provenierswijk	60	0	0	2	58
		Bergpolder-Blijdorp-Liskwartier	68	0	0	7	61
		Beverwaard	25	0	0	0	25
		Bloemhof	57	2	0	0	55
		Bospolder-Spangen-Tussendijken	91	2	0	0	89
		Carnisse-Zuiderpark	14	0	0	0	14
		Cool-Scheepvaartkwartier-Stadsdriehoek	23	0	0	0	23
		Crooswijk	57	0	0	3	54
		Delfshaven-Schiemond	25	0	0	2	23
		Dijkzigt-Oude Westen	21	0	0	2	19
		Entrepot-Noordereiland	24	0	0	2	22
		Feijenoord	33	2	0	2	29
		Groot-IJsselmonde en Oud-IJsselmonde	63	0	0	1	62
		Heijplaat	11	0	0	0	11
		Hillegersberg	40	0	0	1	39
		Hillesluis	55	1	0	0	54
		Hoek van Holland	41	0	0	0	41
		Hoogvliet	30	2	0	0	28
		Katendrecht-Wilhelminapier	54	2	0	2	50
		Kralingen	45	1	0	1	43
		Kralingseveer	8	0	0	0	8
		Lage Land, Prinsenland en 's-Gravenland	26	0	0	1	25
		Lombardijen	54	1	0	1	52
		Mathenesse	26	0	0	0	26
		Middelland-Nieuwe Westen	60	0	0	1	59
		Nesselande	5	0	0	0	5
		Ommoord	12	0	0	0	12
		Oosterflank	12	0	0	0	12
		Oud Charlois-Wielewaal	35	0	0	2	33
		Oude Noorden	62	0	0	3	59
		Overschie	44	0	0	0	44
		Pendrecht-Zuidwijk	40	0	0	1	39
		Pernis	26	0	0	0	26
		Rozenburg	21	0	0	2	19
		Schiebroek	32	0	0	2	30
		Tarwewijk	23	0	0	1	22
		Vreewijk	47	1	0	0	46
		Zevenkamp	28	1	0	1	26
	2019	Total	1860	188	0	200	1472
		Afrikaanderwijk	54	8	0	4	42
		Agniesebuurt-Provenierswijk	70	6	0	9	55

		Bergpolder-Blijdorp-Liskwartier	68	1	0	8	59
		Beverwaard	40	7	0	4	29
		Bloemhof	62	4	0	6	52
		Bospolder-Spangen-Tussendijken	87	23	0	2	62
		Carnisse-Zuiderpark	17	3	0	2	12
		Cool-Scheepvaart-kwartier-Stadsdrie-hoek	32	4	0	6	22
		Crooswijk	63	1	0	10	52
		Delfshaven-Schiemond	42	11	0	3	28
		Dijkzigt-Oude Westen	29	2	0	5	22
		Entrepot-Noorderei-land	20	2	0	1	17
		Feijenoord	55	13	0	9	33
		Groot-IJsselmonde en Oud-IJsselmonde	82	10	0	4	68
		Heijplaat	10	0	0	0	10
		Hillegersberg	50	1	0	6	43
		Hillesluis	70	5	0	6	59
		Hoek van Holland	42	3	0	0	39
		Hoogvliet	48	0	0	9	39
		Katendrecht-Wilhel-minapier	72	12	0	8	52
		Kralingen	64	0	0	9	55
		Kralingseveer	7	0	0	0	7
		Lage Land, Prinsen-land en 's-Gravenland	25	0	0	7	18
		Lombardijen	70	5	0	4	61
		Mathenesse	37	0	0	1	36
		Middelland-Nieuwe Westen	83	19	0	14	50
		Nesselande	10	1	0	1	8
		Ommoord	23	2	0	7	14
		Oosterflank	8	1	0	0	7
		Oud Charlois-Wiele-waal	46	3	0	4	39
		Oude Noorden	87	12	0	5	70
		Overschie	54	2	0	7	45
		Pendrecht-Zuidwijk	67	10	0	9	48
		Pernis	40	5	0	7	28
		Rozenburg	38	0	0	1	37
		Schiebroek	44	4	0	3	37
		Tarwewijk	51	3	0	4	44
		Vreewijk	54	2	0	12	40
		Zevenkamp	39	3	0	3	33
	2020	Total	1289	108	0	248	933
		Afrikaanderwijk	35	3	0	4	28
		Agniesebuurt-Prove-nierswijk	44	8	0	5	31
		Bergpolder-Blijdorp-Liskwartier	52	5	0	7	40
		Beverwaard	27	3	0	5	19
		Bloemhof	36	4	0	4	28
		Bospolder-Spangen-Tussendijken	68	4	0	10	54
		Carnisse-Zuiderpark	23	0	0	7	16

		Cool-Scheepvaart-kwartier-Stadsdrie-hoek	30	5	0	12	13
		Crooswijk	41	0	0	7	34
		Delfshaven-Schiemond	34	5	0	8	21
		Dijkzigt-Oude Westen	22	0	0	2	20
		Entrepot-Noordereiland	27	7	0	4	16
		Feijenoord	41	11	0	6	24
		Groot-IJsselmonde en Oud-IJsselmonde	36	2	0	6	28
		Heijplaat	11	0	0	2	9
		Hillegersberg	31	1	0	4	26
		Hillesluis	65	3	0	17	45
		Hoek van Holland	39	6	0	9	24
		Hoogvliet	50	4	0	11	35
		Katendrecht-Wilhelminapier	74	4	0	15	55
		Kralingen	46	0	0	10	36
		Kralingseveer	7	0	0	0	7
		Lage Land, Prinsenland en 's-Gravenland	16	0	0	5	11
		Lombardijen	39	7	0	4	28
		Mathenesse	28	3	0	1	24
		Middelland-Nieuwe Westen	50	2	0	12	36
		Nesselande	3	0	0	0	3
		Ommoord	13	0	0	5	8
		Oosterflank	5	0	0	0	5
		Oud Charlois-Wielewaal	27	1	0	4	22
		Oude Noorden	53	8	0	10	35
		Overschie	23	0	0	7	16
		Pendrecht-Zuidwijk	30	1	0	11	18
		Pernis	30	6	0	4	20
		Rozenburg	26	0	0	9	17
		Schiebroek	17	1	0	4	12
		Tarwewijk	25	2	0	4	19
		Vreewijk	41	2	0	4	35
		Zevenkamp	24	0	0	9	15
	2021	Total	1437	70	0	152	1215
		Afrikaanderwijk	46	0	0	4	42
		Agniesebuurt-Provenierswijk	37	3	0	1	33
		Bergpolder-Blijdorp-Liskwartier	64	2	0	10	52
		Beverwaard	27	0	0	3	24
		Bloemhof	47	0	0	2	45
		Bospolder-Spangen-Tussendijken	89	8	0	9	72
		Carnisse-Zuiderpark	23	0	0	2	21
		Cool-Scheepvaart-kwartier-Stadsdrie-hoek	37	0	0	10	27
		Crooswijk	50	1	0	7	42
		Delfshaven-Schiemond	41	2	0	2	37
		Dijkzigt-Oude Westen	23	0	0	1	22

		Entrepot-Noorderei-land	26	1	0	3	22
		Feijenoord	47	10	0	1	36
		Groot-IJsselmonde en Oud-IJsselmonde	42	2	0	3	37
		Heijplaat	13	0	0	1	12
		Hillegersberg	29	0	0	2	27
		Hillesluis	63	4	0	2	57
		Hoek van Holland	29	3	0	3	23
		Hoogvliet	27	6	0	1	20
		Katendrecht-Wilhel-minapier	50	3	0	4	43
		Kralingen	64	0	0	11	53
		Kralingseveer	8	0	0	0	8
		Lage Land, Prinsen-land en 's-Gravenland	35	1	0	5	29
		Lombardijen	23	1	0	1	21
		Mathenesse	25	1	0	2	22
		Middelland-Nieuwe Westen	77	5	0	9	63
		Nesselande	16	0	0	2	14
		Ommoord	21	1	0	3	17
		Oosterflank	10	0	0	3	7
		Oud Charlois-Wiele-waal	29	2	0	4	23
		Oude Noorden	46	1	0	10	35
		Overschie	37	0	0	5	32
		Pendrecht-Zuidwijk	34	4	0	4	26
		Pernis	29	0	0	0	29
		Rozenburg	37	1	0	8	28
		Schiebroek	33	1	0	2	30
		Tarwewijk	24	0	0	4	20
		Vreewijk	40	5	0	6	29
		Zevenkamp	39	2	0	2	35
	2022	Total	1820	180	75	211	1354
		Afrikaanderwijk	36	13	0	2	21
		Agniesebuurt-Prove-nierswijk	37	3	1	1	32
		Bergpolder-Blijdorp-Liskwartier	55	1	1	5	48
		Beverwaard	53	3	1	15	34
		Bloemhof	59	4	0	2	53
		Bospolder-Spangen-Tussendijken	88	7	5	8	68
		Carnisse-Zuiderpark	48	3	1	7	37
		Cool-Scheepvaart-kwartier-Stadsdrie-hoek	52	5	3	6	38
		Crooswijk	47	2	0	8	37
		Delfshaven-Schiemond	47	5	4	6	32
		Dijkzigt-Oude Westen	32	4	2	2	24
		Entrepot-Noorderei-land	31	1	3	3	24
		Feijenoord	47	11	5	4	27
		Groot-IJsselmonde en Oud-IJsselmonde	67	5	1	6	55
		Heijplaat	20	1	0	0	19
		Hillegersberg	32	2	4	2	24

		Hillesluis	88	11	2	9	66
		Hoek van Holland	39	3	3	4	29
		Hoogvliet	75	11	5	5	54
		Katendrecht-Wilhel-minapier	60	5	1	5	49
		Kralingen	54	4	1	5	44
		Kralingseveer	15	0	1	1	13
		Lage Land, Prinsen-land en 's-Gravenland	41	4	6	2	29
		Lombardijen	32	0	1	4	27
		Mathenesse	35	0	3	1	31
		Middelland-Nieuwe Westen	75	7	2	7	59
		Nesselande	12	1	0	3	8
		Ommoord	40	0	4	10	26
		Oosterflank	14	2	0	3	9
		Oud Charlois-Wiele-waal	63	8	0	8	47
		Oude Noorden	83	0	6	24	53
		Overschie	64	9	1	10	44
		Pendrecht-Zuidwijk	42	3	1	3	35
		Pernis	46	14	1	1	30
		Rozenburg	28	5	1	3	19
		Schiebroek	41	2	4	5	30
		Tarwewijk	37	5	1	5	26
		Vreewijk	41	13	0	5	23
		Zevenkamp	44	3	0	11	30

Gemeente
Rotterdam